

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 c
Pe o lună . 2.40 c

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 23
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să înapo-
lază.

Studentii români vienezi și Apponyi.

— Apponyi a fost huiduit. —

Arad, 26 Ianuarie.

Se știe, am anunțat și noi, că societatea pentru cultura poporului, *Volksbildungsverein* din Viena, între alții, a chemat și pe contele Apponyi Albert să țină o conferință în cadrele tendințelor ei. Contele a ținut să vorbească despre memoriile asupra muncii lui parlamentare de patruzeci de ani. Alaltăeri s'a și prezentat în Viena.

Auditoriul contelui Apponyi, după informațiile gazetelor ungurești, ar fi fost destul de mare. Se spune că în șirul ascultătorilor ar fi fost Körber, fostul prim-ministru austriac, prințul Hohenlohe și alți austriaci de seamă. Au fost și Români cari nu puteau să scape prilejul de al... asculta pe marele nostru dușman. Când a apărut însă contele la tribună glasul sângelui a trebuit să izbucnească în România cari erau în sală. Trebuia să tresară în ei durerea loviturii pe care ni-a plicat-o Apponyi. Și protestările au răsunat din toate părțile:

— Jos Apponyi! Jos cu legea școlară! Trăiască Austria!

Intr'un anumit moment, întreg auditoriul s'a trezit în picioare cântând imnul imperial „Gott erhalte.”

Abia a putut ajunge la cuvânt prezidentul adunării să mulțumească lui Ap-

ponyi pentru bunăvoința cu care a mers la Viena, dar cuvintele lui încă au fost acoperite de un ropot cu protestări. Ungurii cari erau în sală au încercat să facă și ei o contra-manifestație, însă când contele a încercat să-și deschidă gura, strigătele de indignare au ajuns atât de tumultuoase încât nu se auzia nici un cuvânt al lui.

A trebuit să intervină poliția, care a silit pe *studentii români* să părăsească sala. Numai în chipul acesta, între poliști, a putut să-și spună ce avea de spus atentatorul îndrăzneț la cultura noastră.

Firește, după ce *studentii români* au părăsit sala, la sfârșitul conferinței, ungurii adunați i-au făcut ovații „entuziasate” contelui lor.

E interesant să se știe și aceea că contele Apponyi în cursul vorbirii, impresionat de aspra lecție ce i-s'a aplicat, a ținut să facă declarații foarte conciliante față de Viena și a trebuit, pentru captivarea auditorului, să invoce momente de un lirism înduioșător — el, mă rog, încă și-a câștigat elementele de cultură în „marca Vienă.”

Gazetele ungurești se înțelege, mieșorează întreagă demonstrația. Ci că au fost numai vr'o 10 *studenți valahi*, încolo nimic. Este interesant însă semioficiosul guvernului unguresc care recunoaște că deși lui Apponyi i-s'au făcut multe ovații, totuși au sburat și mulți „*pfui*” spre el.

Intr'o țară în care libertățile cetățenești sunt pe deplin garantate, în care po-

oarele au posibilitatea să se desvolte prin o nobilă concurență, astfel de demonstrații poate că ar trebui reprobate. În Austria, în Viena mai ales, deși ele se întâmplă des și cu tinerimea altor neamuri, niște ceși poate că nu ar trebui să prindă în mână astfel de arme, ar fi cel puțin inutil. La noi, o tinerime a noastră și chiar poporul nostru întreg suntem însă necesități să ne manifestăm într'un fel dorințele și durerile noastre. În parlament suntem cu desăvârșire reduși, în altă parte n'avem nici o putere, unde să ne revărsăm atunci focul din suflet?

Aprobăm deci, în ciuda tuturor ziarelor vieneze neînțelegătoare, pe bravii noștri tineri din Viena. Ei au fost alaltăeri un accent puternic din marele nostru strigăt de durere. Din cuvintele lor de protestare cari au răsunat în fața publicului vienez, lumea va ști să înțeleagă cine este acel Apponyi care de câte ori trece granița țării se îmbracă în hainele civilizației, uitându-și sau prefăcându-se că-și uită de neagra lui barbarie de acasă.

Domnitatea cu care au manifestat tinerii noștri vienezi pentru suferințele neamului ne umple de mândrie și nădăjduim că ea se va ivi de câte ori va cere trebuința.

Universitarii noștri au dovedit și cu acest prilej că sunt conștii de datoria lor. Tinerimea are totdeauna rolul de a produce o agitație cât mai mare în jurul unor probleme. Focul și violența tinerimii, e dovedit istoricește, au fost acele cari au precipitat totdeauna evenimentele și au

„Pasărea albastră” și „Colțul latin”.

— O propagandă inofensivă. —

De H. Chendi.

N'am crezut niciodată, că d. E. Lovinescu, cu temperamentul dsale, așa de puțin definit, va putea să ajungă cumva un om periculos pentru literatură. Il știam înzestrat cu o fire mai simplă, decât rafinată; mai mult normală, decât exagerată. Când citeam primele pagini ale sale, din articolele acele, dialogate și imitate după forma arhaică a convorbirilor filosofice dintre elevii lui Socrate și Platon, găsiam printre ele chiar naivități de publicist în stadiul pregătirii. Iar proza sa romantică, cum este bucată „Pasărea albastră”, în care mi-se pare că voiește să-și idealizeze simbolul său literar, găsim o concepție tot așa de ușorică.

Povestea asta are legături intime cu convingerile individuale ale autorului, în materie estetică. Ni-se spune într'însa despre un anume Cătălin, fecior de împărăteasă, căruia, la naștere, urzitoarele i-au vestit următorul noroc:

„Să dorești ceea ce e departe și nu se poate găsi cu ușurință! Să nu ai odihnă, până nu-i prinde și nu-i îmblânzi o pasăre rară, pe care nimeni n'a prins-o până acum”!

Problema asta, firește este greu de rezolvat, atât pentru Cătălin, cât și pentru d. Lovinescu. Căci pe cum fiul împărătesei pleacă zădărnice în drumul pasării, tot așa de puțin d. Lovinescu și-a găsit un adevărat gust estetic, asupra căruia să se

fixeze în mod serios. Nenorocirea de a nu da peste făgăduita păsărică albastră îi chinuiește, paralel, pe amândoi și gândurile lor se invârt în zig-zaguri în rătăcirile după frumos:

„O zină răutăcioasă ne-a sădit în suflet o năzuință către lucruri, cari nu sunt, făcându-ne să trecem cu nepăsare pe lângă ceea ce ar trebui să facă fericirea acestei lumi. Nu ascultăm glasul priveghitorii, pentru că ne gândim la pasărea albastră (să nu fie oare o pupăză? N. R.) iar căutând, ocolim frumusețile aievea, pentru a căuta o frumusețe plăzmută de închipuirea noastră...”

Tot așa de jalnică este o altă mărturisire a dlui Lovinescu despre modul cum își plăzmuiește dsa idealurile sale și ale eroilor săi, idealuri, cari rămân numai în imaginațiunea acestor eroi:

„Și cu cât creștea Cătălin, nu era fericit... și străbătu plaiuri și dumbrăvi. Răsunau codrii de glasuri armonioase, străluceau ramurile de pene frumoase, dar nici una nu era pasărea, pe care o căuta. Și Cătălin o doria tot mai mult și simțea, că nu putea trăi fără ea. Rătăcind așa după pasărea albastră, ajunsese o umbră de om, fără li-niște și bucurie”.

D. Lovinescu are dreptate: soartea lui Cătălin o ajung toți aceia, cari aleargă în goană după o fericire, mai pe sus de meritul lor. De obicei oamenii aceștia își incurcă toate cărările și sunt ca Orfeu, care n'are darul de a salva pe Euridice din Hades. Astfel d. Lovinescu a trecut și pe la noi, în sborul său după pasărea muiăstră și s'a oprit câțiva ani în regiunea noastră dela țară, ca să-și așeze în plaiurile poporaniste cuibul unic al fericirii sale. Și era pe-aci să răușesească, dacă

nenorocul nu veghia asupra „pașilor săi pe nisip” și dsa nu pleca mai departe, tocmai ca Ahas-ver, când era să prindă păsărică de coadă. Iată cum judeca în clipele, petrecute printre noi, asupra rostului literar:

„Literatura e produsul cel mai înalt al unui popor. Ea e inflorescența superbă, ce absoarbe puterile intelectuale ale unui neam întreg. Literatura fiind așa dar o expresie națională, trebuie să fie gestul, prin care se exprimă întreaga viață a unui popor... În ea scânteie o parte, sau tot sufletul nostru... Numai după această literatură sănătoasă, a venit literatura esteților. Aceștia sunt scriitorii, ce rup legăturile cu publicul românesc și visează forme superioare de artă în sentimente ce nu au nimic comun cu mentalitatea noastră! Ei sunt imitatorii literaturii franceze, cântăreții palidelor fecioare și a luminiilor fosforescente. Ei sunt îndreptați spre apus, tot așa cum mumiile egiptene au privirea îndreptată totdeauna spre răsărit... Literatura (acestor imitatori) nu trăiește decât din imitație! Ea nu e nici sănătoasă, nici originală, nu e nici naturală, căci numai în Apus poate avea vre-o explicație... Ne-nl nostru însă este încă tânăr. În el stau încă zăcămintele ale unor puteri neintrebuintate încă. Noi nu putem avea deci o literatură decadentă, pentru că a fi decadent însemnează să decazi undeva! (???). Noi însă abia suntem pe sulul generos al culmei literare (???) A inventa o literatură înseamnă a ne da aere de copii bătrâni, înseamnă a pune pe un obraz curat, roșu și proaspăt, un suliman roșu. O bună literatură trebuie să fie însă o expresie națională!...” etc.

grăbit soluțiile. În privința aceasta noi nu avem să ne gândim decât la acei nemuritori teologi ai Blajului cari în 1848 au făcut în mare parte revoluția dătătoare de viață. *Alexandru Baternai*, a fost primul care a murit pentru idealul nostru național.

Falele considerații ale oamenilor neînțelegători nu ne importă câtuși de puțin, cu atât mai puțin pe bravii noștri tineri vienezi.

Noi știm un singur lucru: *luptăm cum putem și cum suntem siliți să luptăm.*

Situația politică în România.

Marti dimineața a fost primit în audiență de către Regele Carol prin ministrul d. *Petre Carp*. Cu o zi înainte fusese primiți șefii opoziției unite, dnii *L. Brătianu* și *Take Ionescu*.

Despre aceste audiențe „Adevărul” din București publică următoarele:

De obicei e mai lesne reporterilor politici să se informeze dela șefii opoziției.

Deastădată însă, toate încercările făcute de a se afla măcar câteva amănunte asupra audienței dlor *Take Ionescu* și *Brătianu*, au rămas până acum fără rezultat. așa de mare discreție se păstrează asupra convorbirei ce au avut-o cu regele cei doi șefi ai opoziției și în urma căreia suveranul a declarat că va aviza.

S'a aflat numai un amănunt interesant și anume că, deși audiența a fost comună, fiecare șef a vorbit în numele său și al partidului pe care-l reprezintă, iar nu în numele opoziției unite.

În schimb însă, ca nici odată unui ministru și mulți fruntași guvernamentali cari s'au întretinut asupra situației, sunt gata să facă destăinuirii asupra convorbirei dintre d. *Carp* și rege.

Marti seara și Miercuri dimineața mai mulți întâmi ai dlui *Carp* au declarat reporterilor că primul ministru a spus regelui că ia răspunderea situației, că dacă regele vrea trei partide, firește că se impune și un guvern *Take Ionescu*, dar în acest caz d. *Carp* a prevenit pe rege că nici unul din actualii ministri nu va intra în viitorul cabinet.

Cam în acest sens a vorbit primul ministru. Ce pretind ministrii că ar fi răspuns regele?

Iată cum *Lovinescu* ajunsese să caute premiul pasării albastre în literatura poporanistă! Cum combătea, dragul de el, acum francezismul în literatura de astăzi, cum batjocorea imitațiile decadente și creațiile lor bolnave, revendicând în schimb dreptul unei „expresii naționale” pentru literatura cu „zăcăminte neîntrebuțate”. Pe „poetul țărânilor din Ardeal”, anume pe Goga, cel cu „lira războinică și dureroasă”, pe cum și pe romanticul *Sadoveanu* îi apreciază cu eelogii și nu refuză de loc literatura asta, întemeiată pe cunoașterea sufletului neamului nostru.

Dar d. *Lovinescu* în toate aceste peripeții nu face decât o „filosofie cuminte”, căci are conștiința foarte elastică și și schimbă foarte repede opiniile estetice. Azi cu Goga și *Sadoveanu*, poporanist sadoa, mâne pune „suliman roșu pe obraz” și aplaudă pe alții. Iar mai apoi își schimbă tot sistemul de logică, revine la decadentism, cu oare-care simpatie, injură literatura națională în „autorizatul” din Arad; invocând, în locul ei; dragostea de noua literatură franceză și de spiritul latin. După *Macedonski* și *Caion*, cari au propagat în aceeași direcție de intelectualizare și de franțuzire a poeziei noastre; după *Ervin*, cel care voieste să rămână singurul stăpân hotărâtor în această modernizare, — d. *Lovinescu*, care stă singur și fără ucenic, se frământă cu aceleași scopuri puțin originale și pornește de un timp încoace bucinul de reclamă dela înălțimea gazetei „*Rampa*”, unde se folosește de mijloacele unui afișaj individual, ilustrat cu propria-i fotografie, ca să fie mai bine crezut. „*Pasărea albastră*” este aproape uitată și, în schimbul ei, se introduce un

Se asigură că suveranul ar fi reînnoit declarația sa că e mai bine să avem două partide, că un al treilea partid mereu va întări când o opoziție când alta și treburile n'au să meangă bine.

Cum „combate” o mamă română?

Doamna *Margareta Dr. Meșter* în contra d-lui *O. Goga*.

Prezintăm astăzi cetitorilor noștri o delicioasă pagină din „*Românul*”, datorită ilustrei scriitoare *Margareta Dr. Meșter*.

Credem că tătura le e încă în vie memorie articolul dlui *Goga*: „*Copiii nimănu*”, în care articol se vorbea despre soarta tinerilor noștri universitari din Cluj, de care se poartă așa de puțină grijă sub raportul unei educații naționale ireproșabile. Știm cum, după cetirea acestui articol, d. *Vasile Stroescu* a trimis dlui *Dr. Ioan Miha* suma de 10.000 cor. cu cari să se facă anumite întocmiri pe seama „copiilor nimănu” din Cluj. Și în sfârșit ne aducem aminte cum tinerimea universitară din Cluj a mulțumit dlui *Goga* pentru viul interes ce i-l poartă și cum, cu ocazia prezintării dsale la Curtea cu jurați din Cluj, tinerimea universitară a oferit, în semn de iubire și recunoștință, dlui *Goga* o admirabilă calamară de argint și un creion, purtând inscripția gravată: „Dela copiii nimănu”.

De atunci a trecut vre-un an de zile. Despre „copiii nimănu” a venit foarte adeseori vorba și prin ziare și prin convorbiri particulare. Iată că acum aduce vorba despre ei, dna *Margareta Dr. Meșter*, soția fruntașului naționalist dela *Vârșeț*. Iată ce frumos scrie dsa, combatând pe d. *Goga*, în legătură cu serbările „*României June*” din Viena:

„Un funcționar de stat, de care avem puțin, dar tot sunt, — fie privați cu lefuri modeste, având trei-patru, uneori mai mulți băieți de cres-

cut, — ce jertfe aduce acesta ca să-și susțină băiatul, eventual băieții la universitate și poste tot la școli!”

Căci să nu uităm, noi Românii suntem în general oameni săraci, cari ne luptăm din răspuțeri cu lipsele materiale.

Sunt foarte puține familii a căror venite să permită părinților un trai fără griji și creșterea cu ușurință a copiilor.

Repet, că în general băieții noștri se cresc cu mari abnegații și multe jertfe din partea părinților, suferind ei uneori lipsuri mari numai să facă posibil băieților să-i vadă oameni isprăviți, cumiți și culți.

Vin băieții colea și fără să-și dea seama, căutând bageama numai efect efemer spontan — și zic că ei sunt „copiii nimănu”.

Nu se gândesc la săgețile ce bagă în inima părinților, cari le-a dat nume și posibilitatea să se ridice la gradul de universitar.

„Copiii nimănu”!

Sărmane mame, cari v'ați expus viața și întreg sufletul vostru pentru băieții voștri! Astăzi ei zic, că sunt ai nimănu, prin urmare se lapădă de cea mai sfântă datorință din viață.

Și bietul țaran istovit de muncă, trimițând poate și cel din urmă ban agonisit cu sudoare grea, va ședeă acum iarna pe un scăunel înaintea vetrii, cu fruntea sprijinită de palmele sfârșite de lucru și fără multă filosofie, ei cu mintea naturală, cu judecata lui sănătoasă va medita — după ce cetise *Duminecă* după slujba din s. biserică în foaie de copiii nimănu.

Cum adevă? Ii purta numele, îi trimitea tot ce putea stoarce din sudoarea corpului său și acum când era om făcut, când era să-și vadă împlinită chemarea părintească, acum vine copilul lui, sângele din sângele lui și afirmă că el e „copilul nimănu”?

„Copilul nimănu” ar fi cu alte cuvinte — să mi-se ierte expresia — copil din flori.

Sărmane mame! După atâta jertfă vă ajunge rușinea asta!

Dar să luăm chestiunea din punct de vedere mai general.

E cunoscut indecșobi, că ori de câteori și ori unde tinerimea noastră aranjează vre-o festivitate, bal, concert, conveniri etc. societatea noastră totdeauna s'a grăbit să o sprijinească.

Unde suntem dacă luăm diferitele fonduri pentru burse, pentru masele studenților, pentru ajutorarea studenților săraci!

Aceste toate s'au făcut din al nostru, pentru ai noștri, ca să li-se ușureze greutatea și traiul.

Și ei se consideră ai nimănu!

cuvânt de ordine nou: „*Colțul latin*”. Limba dsale se împletește în înțelesuri echivoce, vorbind despre „pădurea de mâne, literatura de mâne”. Ceva dodonie, vag și imposibil se deeface din înflorilarea stilistică următoare:

„În pădurea literaturii noastre e cu deosebire un colț poetic, o răcoroasă poimă, înconjurată de isvoare (?) încoace și încolo... E un loc de odihnă; un colț pe care l'am putea numi un colț latin (fără a ne spune pentru ce! Red.), prin farmecul lui potolit, prin înfrinarea totului și prin armonia aleasă a întregului”.

Și cine va poposi în colțul latin cel „răcoros”? Desigur niște scriitori, cari „au un fel rafinat și gingaș de a înțelege arta și talentul de a tălmăci acest ideal de artă (care ideal?) în forma cea mai potrivită, care leagă pe acești (?) scriitori în aceeași școală”. „Acești scriitori sunt artiști adevărați (??), înțelegând scilipirile cuvintelor, fără a le căuta sonoritatea în afară de înțeles... Ei au o măsură mai presus de toate și o sobrietate în simțire(??) și expresia adevărat latină. *Insușirea culturii latine și mai ales a culturii franceze a fost o mare fericire pentru literatura noastră*, — într'un cuvânt un colț latin!”...

Foarte bine! Dar pasagiul acesta cuprinde rătăcirii și fiecare afirmație e lipsită de dovezi. Contrazicându-le cu afirmațiile anterioare despre această nouă poezie, d. *Lovinescu* ar fi trebuit să-și păstreze câteva amănunte, renunțând la modul asta de a scrie generalități banale și a nu argumenta cu fapte și cu nume. După ce acum câțiva ani și-a făcut un izvor de inspirație din proza și poezia, care va predomina la noi și de aici în-

nainte, — acum de ce nu ne dă nici o explicație precisă, cari adevă sunt minunații dsale artiști din școala latino-franceză? Cine sunt protejații dsale, cari ar putea intelectualiza literatura? *Ervin* cu ceata sa de băieți anonimi, ale căror imitații se cunosc de-o poștă? *Macedonski*, cu școala sa baudelairiană, căzută în desuetudine? Sau răsleții ceilalți, cari n'au habar de ce voieste d. *Lovinescu* să vorbească, spunându-le de un colț latin al culturii lor? În genere, unde este puterea de „inoire” asupra unei generații moderniste, cu care d. *Lovinescu* se tot mândrește? Și cum o să judece posteritatea contrazicerile, stabilite în propaganda asta a dsale, așa de confuză și de puțin periculoasă? Posteritatea va tăcea, căci va privi zădărnice să vadă înlăptuite desideratele dlui *Lovinescu*: nici „*pasăre albastră*”, nici „colț latin” nu va vedea, decât „o umbră de om; fără liniște și bucurie” în literatură, pe însuși d. *Lovinescu*.

AVIZ.

Abonații cari nu și-au reînnoit încă abonamentul sunt rugați prin aceasta să binevoiască a-l reînnoi cât de curind ca să nu fim siliți a le sista expedarea ziarului. Restanțierii sunt rugați să plătească și restanța de abonament.

Adm. „*Tribunei*”.

Nu vreau să lungesc prea mult discuția. Aș putea scrie o broșură pe tema asta.

Am amintit așa în fuga condeiului și gândului câteva argumente să arăt că se generalizează o frază goală, fără să se gândească mai serios la însemnătatea sau neînsemnătatea ei.

Noi am alergat în miez de iarnă cu riziul sănătății noastre la ai noștri, să luăm parte la serbările lor, la bucuria lor și a noastră — și ei încunjuțați de o societate atât de aleasă, venită din mari depărtări, de dragul lor și al idealismului lor — ne desamăgim cu o frază goală.

Oa și când ar fi zis: ce ne sunteți voi? Ce vreți voi? — Noi nu suntem ai voștri! Noi suntem copiii nimănui!

Nu e asta o insultă indirectă și fără să-și dea seama, la societatea întreagă românească?

Căci suntem mame și suntem părinți!

— Acum ține-te bine dle Goga, căci te-au luat și mamele la răspundere pentru insultele pe cari li-le-ai adus, spunând că copiii lor — n'au tată, căci ei sunt ai nimănui.

Declarație.

„Românul” în numărul său de azi se dedă la adevărate acte de banditism împotriva mea. Domnii ar fi să fie înfuriați că am zădărnicit constatarea nevinovăției lui Goga, aceasta ar trebui să o cred, dacă aș căuta o logică în aceasta izbucnire a furiei lor. Dar bunăvoința aceasta pentru Goga nu reese de loc din șirele lor, dimpotrivă însuși d. Goga este gratificat cu cele mai alese insulte. Rămâne dar, drept mobil, permanenta lor tendință de a mă ponegri și insulta, cu orice prilej, în modul cel mai josnic. Mi-s'a spus de altfel zilele acestea că este dată lozinea

— Bocu trebuie nimicuit cu orice preț.

Acum văd că fac încercarea asta chiar cu prețul celui mai desăvârșit ridicol. În numărul de azi sunt coperit de o ploaie de insulte din partea a o seamă de cetățeni indignați în frunte cu Magnificența Sa domnul Dr. Stefan C. Pop; din partea bărbaților de „încredere” ai Reuniunii Femeilor Române din Arad, dd. Vasile Goldiș, Dr. Iustin Marșeu și Dr. Cornel Iancu, ca să nu mai amintesc pe lichelele cari mă atacă în modul cel mai trivial sub anonim.

Angajamentul luat față de d. C. Stere, mă oprește de a reflecta în merit un singur cuvânt. Când vom fi deslegați de acest angajament, promit că voi răspunde tuturor, neuitând nici pe acel d. Vecerdea din Brașov, care-mi trimite prin „Gazeta Transilvaniei” atacul său pieziș.

Atâta cred că pot spune și acuma: sunt absolut liniștit și nu mi-e frică de nici un atac, fie izolat fie colectiv. Pentru a mă putea nimici, ar trebui să aveți faptele mele, iar pe acestea nu le veți avea nici odată.

Arad, 26 Ianuarie 1912.

Sever Bocu.

Dentist în Cluj.

NAGY JENŐ

specialist pentru dinți artificiali fără pod în CLUJ-KOLOZSVAR.

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătire în rate pe lângă garanția de 10 ani.

Dentist în Cluj.

Impresii dela jubileul de 40 ani al soc. acad. „România Jună”.

De: Un privitor.

Nu aș fi încercat să-mi public impresiile dela jubileul de 40 de ani dela înființarea acestui far de lumină pentru României din capitala Austriei dacă nu m'ar fi impresionat atât de adânc raportul ziarelor mai de seamă de-o parte și serbările — cu totul altfel reușite — de altă parte. Sunt convins, că nu tuturor le va plăcea descrierea amănunțită și fidelă a zilelor de sărbătoare din 31 Decembrie, 1 și 2 Ianuarie: le descriu totuși, având firma convinegere, că se vor afla „puțini buni”, cari vor înțelege rostul sincerității în astfel de chestiuni gingașe, le descriu apoi și din motivul, că numai ajungând odată la acea treaptă culturală, în care spusele sau serisele vor fi în consonanță cu faptele și cu adevărul, ne-am emancipat încâtva de sub influența ziarelor de reclamă ungurească. Dacă voi fi prea sincer în aceste impresii, apelez la bunăvoința ceteritorilor să nu-mi ia în nume de rău această scădere înstăpânită mai cu seamă în coloanele „Tribunei” deoarece mărturisesc, că numai din îndemnul nobil de a se alege și publicul mare cu ceva dela aceste serbări memorabile și eventual a culege și unele învățături sau a se feri de unele păcate am luat asupra-mi sarcina de a intra chiar în amănuntele serbărilor.

Pregătirile.

Încă la începutul anului s'au pus pe muncă serioasă universitarii grupați în jurul „României June” pentru a mai înmulți numărul jubileurilor anului 1911, ca astfel cu mai multă dreptate să li-se atribuie acestui an denumirea de „Anul jubileurilor”. Era îndreptățit deci publicul românesc să aștepte un jubileu la nivelul celorlalte cu atât mai vărtos, că era să fie serbat într'un centru mondial, ca Viena. — Sunt multe criteriile, după cari se judecă succesul sau nesuccesul unui jubileu, dintre toate aflui mai justificat criteriul reînvierii trecutului societății. Din acest punct de vedere aș putea susține că a succes și jubileul „României June”; mai ales considerând și faptul că nu peste mult va apare istoricul societății din condeiul distinsului colaborator al „Tribunei” Ion Grămadă, care promite a fi o oglindă cât se poate mai fidelă a trecutului societății.

Pe cât de mult ne-au însuflețit atâtea momente pătrunzătoare — scoase la lumină de președintele societății Voințchi, de d. Urban Jarnik și de d. Marmeliuc, pe atât de deprimătoare au fost notele discordante relevate mai jos, cari au influențat în măsură mare dispoziția ascultătorilor și mult-puțin au detras din valoarea acestor zile istorice.

Ziua primă.

E seara de Silvestru... Coincidența între seara de Anul-nou și seara de cunoștință, probabil, încă a contribuit mult la sosirea unui public așa de numărös, cum rar mi-e dat să vedem în acest oraș mare. Colonia română a primit cu brațele deschise pe oaspeții veniți din mari depărtări. În ciuda alergărilor comitetului dela Ana la Caiafa, se vede însă, că a fost imposibil să aibă la dispoziție chiar atunci o sală mai mare în centrul Vienei. Era mare nemulțumire între oaspeții din această cauză: după explicațiile necesare însă, s'au mai demolit spiritele, așezându-se unii în sala vecină, de unde încă se auzeau vorbirile ținute în sala mai mare. Făcea impresie cam penibilă observările unora că „și în satul nostru ați fi fost mai bine primiți dlor”. Ei bine dlor, trebuie considerat și faptul, că chiar atunci au fost ocupate salele mai de dai Doamne și mai în centrul

orașului; dar nici un se așteptaseră băieții la un public așa frumos, altfel ar fi făcut tot posibilul să afle vre-un local mai larg.

Președintele Voințchi, într'un toast scurt, salută pe oaspeții mai valoroși. Cu mai mare însuflețire se face ovații dlui Dr. Bogdan, rectorul universității din Iași, dlui Urban Jarnik, distinsul profesor din Praga, dlui Dr. Mayer Lübke, profesor de l. rom. dela universitatea de aici, duci profesoare și poete Smara, apoi deputaților Dr. Oniciu, Dr. Mihali și Dr. Șt. C. Pop.

Cu înfățișarea-i de apostol se ridică marele filoromân Urban Jarnik. Iși spune cu însuflețire amintirile din raporturile sale cu „România Jună” accentuând cum a învățat dela această societate — românește; îi scanteiază ochii de fericire, când povestește legăturile de prietenie cu profund euzetătorul Eminescu și cu alți foști membri ai „României June”, dela cari a profitat mult, potențându-i-se dragostea, ce o nutrea pentru limba românească și produsele noastre populare în deosebi. Sfârșește între ovații furtivoase urindu-ne: „Vivat, crescat, floreat „România Jună”. A fost un elan de însuflețire după această vorbire, pornită din adâncul inimii și spusă de un străin, într'o frumoasă limbă românească. Il sorbeau cu privirea cei ce-l ascultaseră; nu eunose o altă personalitate de neam străin să se bucare de o popularitate așa de mare între noi României, ca acest Jarnik, care a adus și va aduce încă frumoase servicii neamului românesc, deoarece — precum însuș spune — nu va muri de tot (Non omnis moriar), ei îi va continua opera fiul său, cărnia de asemenea i-a infiltrat dragostea față de noi.

Membra onorară a „României June”, poeta Smara, prin vorbirea-i caldă românească, de asemenea trezește sentimente de bucurie în sufletul tinerimei. Sfârșește cu o poezie proprie „La Revedere”, din care încă transpiră o inimă mare românească, menită a încălzi atâtea alte inimi de viitoare mame române. — E cetită cu mult simț artistic de actorul nostru de mari nădejdi: Nicolea Băilă, pe care-l felicită călduros atât dna Smara, cât și d. Urban Jarnik și alți mulți de față.

Înainte de miezul nopții vorbește încă d. D. Marmeliuc, desvălind unele momente mai interesante din istoria societății, prin ceea ce ține încordată atențiunea publicului vre-o 10 minute. Dovedindu-se de un orator de frunte în sinul tinerimei din Viena, a fost ascultat cu mult interes și răsplătit cu aplauze. — Fiind vorba de d. Marmeliuc, intercalez și un incident hazliu, legat de numele dsale: sper însă, că nu se va supăra pentru amintirea acestei glume nevinovate. Se întâlnește, adică, d. Marmeliuc cu un tânăr din Posta, prezintându-se reciproc. Tânărul din chestiune — îngândurat se cam depărtează de colegul său din Viena, impresionat fiind de faptul, că prima sa cunoștință a făcut-o cu d. „Marmeliuc” precum înțelesese el. S'a făcut mult haz pe contul acestui incident.

După miezul nopții vorbește vice-președintele societății Ionel Hozan, caracterizând anul trecut ca un „an al jubileurilor” și ca „introducătorul unui curent nou în viața publică românească”, care culminează în principiul — spus și de marele filosof Carlyle — de a porni cu toată puterea o muncă de intensivă cultură națională în tăcere și cu sinceritate. Au fost subliniate cu ovații călduroase aceste „cuvinte binesimțite” cum le-a zis părintele Cioban în toastul următor: se observa însă, că multora nu le era pe plac accentuarea acestui principiu sămătos. Unii aveau chiar cutezanța a se exprima: cum poate veni cineva cu astfel de idei în publicitate?! O! sancta simplicitas!! Și apoi să mai progresăm când și astfel de lozinci nu sunt cu drag primite și încurajate chiar de cei chemați la aceasta?

Incheie seria toastelor părintele sufleteș Dr. Cioban, vorbind pentru damele române de față și sfătuirând tinerimea ași isprăvi mai înutai rigurozile și a se însura, apoi a face politică. Nu știu cu siguranță: a făcut aluzie la cele zise de antevorbitorul său? sau a înțeles altă politică?! Atâta însă pot afirma, că dacă a înțeles cele zise de d. Hozan, nu putea să interzică tinerimei a fi aderenta acelor idei, deoarece o tinerime fără aceste convingeri ar fi cel mai periculos balast pentru națiune, ceea ce cred, că admite și domnul Cioban.

După trei ore ne-am despărțit în liniște și cu suvenirii destul de plăcute dela această seară animată. Numai o nemulțumire se comenta mai mult, pe care o voiu descrie, ea pe o notă discordantă în armonia serbărilor. Înainte de seara de cunoștință auziseră adecă și deputații noștri ardeleni, că în programul serii ar fi luate eventuale declamații de d. Băilă din Eminescu, Goga și Coșbuc, la ceea ce îndată și-au spus verdictul președintelui, că: „Dacă Băilă declamă din Goga, ei nu iau parte sau părăsesc sala”; cerându-i în scris aceasta, nu s'au învoit — de sine înțeles. Seara totuși, pentru a se încunjura scandalul și a nu se jigni ambițiile eventuale, actorul Băilă — deprins de atâta obiectivism „autorizat”, nu declamă nici din Eminescu, nici din Goga ori Coșbuc. Iată ce-am ajuns să facem cu poetul „pătimirii noastre” cu poetul premiat de Academia Română și glorificat de cei mai de frunte critici literari! Ce să faci?! Se vede, că nu e departe timpul, când vom putea auzi numai poezii de Isaac... și alți poetaștrii, aprobați de cercurile politice. Nu voi comenta mai pe larg acest caz semnificativ pentru spiritul timpului de acum; orice Român de bine va ști clasifica acest procedeu. Notez încă numai, că o ceată considerabilă de tineri era decisă a nu mai lua parte la serbări din cauza aceasta. La seara de adio de asemenea nu s'au admis declamații: nici chiar din Eminescu, fostul membru al „României Jună”. Probabil și aceasta din motivul, ca nu cumva declamându-se din Eminescu, să se ceară o insistență și din Goga, ceea ce ar fi fost cam insuportabil pentru cei de față și în deosebi pentru d. Aurel Popovici. Acesta a fost preludiul jubiliului, preludiu care a turburat încânta seninătatea de până acum a serbărilor.

Ziua a doua.

A fost introdusă cu serviciul divin, celebrat în capela românească și îndeplinit cu mare solemnitate de preoții Dr. Cioban și N. Popescu și dând răspunsurile un cor bine disciplinat, sub conducerea conservatoristului Ionel Crișan, care se vede că și dă toată silința a atrage lumea românească prin puterile bune, de cari dispune în corul d-sale. Capela era tixită de un public ales, compus din oaspeți, colonie și tinerimea universitară; ba au fost mulți, cari nici n'au mai avut loc întâlntru, fapt, care justifică și mai mult împlinirea arzătoarei dorințe de a se înălța cât mai în grabă un Sion românesc falnic în acest centru cultural. La finea serviciului divin s'a celebrat un parastas pentru repausații foști membri pe vremuri ai „României Jună”, a căror evocare a impresionat adânc inimile ascultătorilor; amintirea celor mai iluștri membri a trezit în suflete multe gândiri mărețe, multe porniri nobile, cari au format odinooară tezaurul sufletese al fericților în Domnul. Înălțătoare de imini au fost cântările funebrele, executate cu o deosebită pătrundere artistică de conservatoristii de aici: St. Măreș, I. Crișan, Ionel Rădulescu, I. Harșia și preotul Popescu.

Printre oaspeții mai observ și pe Esc. Sa d. Mavrocordat, ministru plenipotențiar al României de aici.

Dela biserică se îndreaptă lumea spre clădirea parlamentului Austriei-de-jos, pentru a azista la punctul de căpetenie din ordinea serbărilor, adecă la ședința festivă. O sală destul de spațioasă e aproape umplută de publicul, ce așteaptă nerăbdător desfășurarea programului. În băncile prime iau loc reprezentanții distinși ai instituțiilor mai însemnate din Viena — amintiți în raportul prim al „Tribunei”; — respirați în toate părțile stau reprezentanții societăților studentești din Ungaria și Austria.

Președintele, amintind câteva momente mai importante din trecutul societății, salută pe cei mai de frunte oaspeți în cuvinte frumoase și predând prezidenția de onoare venerabilului domn Dr. Sterie Ciureu, acesta deschide ședința, după ce face mai întâi o reprivire istorică asupra vieții României Jună, la leagănul căreia a fost și dsa împreună cu neuitatul Eminescu. — Rectorul Dr. Bogdan ține apoi o conferință interesantă despre starea medicinei în Țările Române înainte de medicina modernă. Deși își scuză nepregătirea pentru o conferință corăpunzătoare subiectului serbărilor, ea doctor în medicină tratează subiectul amintit cu o deose-

bită competență, înlănțuind atenția celor prezenți atât prin dulceața limbei, cât și prin interesantele povestiri din medicina veche românească, puțin cunoscută publicului românesc. Neleserie cu mult spirit, cum îi ziceau mai demult ori cărui medic cu oarecare știință ne-am t. de care se cam fereau strămoșii noștri, neavând încredere întrânsii, ba le ziceau și gâd e. Mai bucoos se credeau — precum fac și azi — unele locuri — în babe descântătoare, sau, înainte de aceasta în cel dintâi medic al Românilor, care a fost ur s u l. Povestește mai pe larg costul diferitelor medicini populare și a farmecelor nenumerate, de cari se folosesc până în vremele mai nouă. Incheie cu o caracteristică reușită a „descântecilor” cari formează o parte întregitoare a poeziei populare.

Înainte de a-și începe conferința, aduce omagii la aderență împăratului Francisc Iosif I. și regelui Carol I al României ca celor mai mari protectori ai culturii. La rostirea numelor amândurora se aduc entusiaste ovății acestor domnitori „cu suflet pentru înaintarea supușilor lor”.

Inspirat de dragostea sa față de Români vorbește cu un vast aparat științific profesorul de limbi române de aici Dr. Mayer-Lübke despre „Naționalismul din punct de vedere ideal”; aplauzele nepotolite ne-au făcut mare cinste și nouă cari știm prețui astfel jertfele aduse de un profesor străin la jubileul nostru.

Cu o rară dragoste față de produsele noastre populare vorbește despre aceste mărgăritare naționale profesorul Urban-Jarnik, care — se vede din competența, cu care vorbește — a pătruns adânc această comoară și o iubește poate mai mult ca mulți alții, cari se întrec a-și bate pieptul de mari luptători naționali cu diverse prilejuri de precămarire a virtuților noastre străbune. Îți era mai mare dragul să auzi — zi și noapte — vorbirea acestui neîntrecut cunoscător și iubitor al nostru. Cu cât am avea mai mulți prieteni sinceri de felul dlui Jarnik, cu atât am fi mai bine văzuți și mai simpaticei altor popoare europene, cari s'ar convinge tot mai mult că au de a face cu un element de ordine și cultură de prima calitate. Atât e de inițiat în secretele înaintării noastre, că la sfârșit eselamă și al dogma noastră națională, care singură ne poate mântui: *Prin noi însine!*

După aceste urinoază salutul societăților studentești prin diferiți reprezentanți. A fost frumos din partea altor societăți academice, că și-au trimis din cele mai depărtate ținuturi, ca Cernăuțul și Clujul reprezentanții lor, dovedind astfel că unul este idealul, pentru care luptă studentimea, una este steaua ei călăuzitoare, care o însufletește în toate cărările vieții și aceasta e *înaintarea pe toate terenurile spre fericirea neamului românesc*. Cele mai multe vorbiri de bun salut au culminat în dorința: *vivat, creșcat, floreat, România Jună!* A fost mai impresionătoare vorbirea reprezentantului clujenilor reprezentantului „Copiilor nimănu”, cum îi numește d-sa cu vocea-i tremurătoare (*expresiune* care n'ar fi „adevărată” — după unii — fiindcă ar fi ieșit din mintea lui Goga: — sau de ce?) Eugen Bianu, care a zgrăvit în colori luminoase nefericirea clujenilor cari nici azi, când „România Jună” își serboază jubileul de 40 de ani, nu au o societate studentească ca alții.

Deputatul Dr. Aurel Onciul încă a fost reprezentantul duor societăți din Cernăuți, achitându-se cu multă demnitate de acest obligament.

Mai rău a sfeclit-o reprezentantului „Carmen Sylvei” din Graz, a cărui pățanie seamănă cu a prestului cu proverbiala „scriptură” pierdută. De altfel a rostit o vorbire cu sămbure. Inflăcărât a fost salutul reprezentantului societății „Romanisten Verein”; i-s'au făcut ovotii însufletește și acestui străin. Bine au vorbit în numele soc. „Petru Maior” d. I. Teicu și în numele „Concordiei” din Jena dl V. Botoga și alții. După toate aceste prezidenții, mulțumind oaspeților pentru participare, încheie ședința festivă la orele 2.

*

Seara a doua a fost dedicată unei petreceri animate până în zorile zilei. Recunoștință se cuvine aranjatorilor, că au închiriat o sală așa de frumoasă, ca „Cursalon”-ul. Ar fi de înșirat multe momente și din sfera acestei petreceri, voi aminti însă numai cele mai însemnate, cari au înălțat prestigiul „seratei”. Intrarea patroneselor a fost ceva feerie, ce nu se poate tălmăci în cuvinte. Ceteai multă mulțămire sufletească pe fețele îmbujorate ale tinerimei, care se vedea încinsă în

horă cu patroane și patroni distinși, ca Magnif. Sa dl Dr. Bogdan și dna, cons. aulic, Dr. Gramatovici și dna etc. Președintele societății deschide dansul cu M. St. Doamnă Gramatoviciu, cea mai generoasă patroană a mișcărilor studentimei din Viena. Spre satisfacția cuconitelor mai ales, s'au predat și buchete drăguțe acestora și patroneselor seratei. Societățile nemțești de aici „Norica” și „Romanisten Verein” și aici și-au trimis reprezentanții, pentru a întări și pe calea asta relațiile de prietenie, ce există între dânsese și „România-Jună”.

Costumul național a fost bine reprezentat; nu află de imposibil a ajunge odată și la stadiul, când toate domnișoarele noastre s'ar prezenta — fie chiar în Viena — în pitorescul costum, pe care tot mai mult îl prețuiesc chiar și străinii, precum ne-a fost dat să vedem și cu acest prilej, din interesul, cu care privea această comoară națională un atașat din statul major al armatei japoneze.

Precum vă puteți convinge din aceste puține cuvinte, atât succesul moral cât și cel material a fost îndestulitor, ba ași putea zice: cel mai succes punit al programului serbărilor.

Ziua a treia.

„Fruntașii” în plină activitate.

S'a ținut seara de adio. Tinerimea aștepta cu multă nerăbdare vorbirile ce aveau să fi rostite în cadrele acestei serii. Nimeni nu s'astepta la surprizele pregătite în biroul politicianilor noștri pe seama clipelor de bunăramă. Înainte de toate țiu să amintesc, că se comenta în felurite chipuri sosirea numai la seara de adio a „marelui politician” Aurel C. Popovici. Mulți priveau cu indestulire, mulți cu temere prezența acestei personalități. Se auzeau șoapte: „E aci tatăl nostru, acuiși vă nimicește, — sau vă pune bine. Dacă nici acum nu vă veți convinge despre tradarea „Tribunei”, nu mai discutăm!” — și alte fraze înversunate.

În termeni călduroși mulțămeste preș. *Voinchi* participanților și le zice un „La revedere la jubileul de 50 de ani”; încredințează apoi cu conducerea serii pe președintele de onoare Dr. St. Ciureu, care dă cuvântul dlui Dr. *Lacu Popoviciu*. Energie și cu o dicțiune bună românească vorbește în numele coloniei române, luându-și adio dela cei ce au participat la serbări și rugându-i a duce suvenirii plăcute dela acest jubileu și a trece cu vederea neajunsurile observate în aranjamentul serbărilor. Între altele face și o apologie a viitorilor advocați, medici și profesori, ieșiți de aici cu sublima misiune de a servi binelui oștese, fără a aminti însă, că fără concursul tuturor intelectualilor și mai ales al conducătorilor naturali ai poporului, nu se prea face, fiindcă nu se prea poate face nimic în această direcție pe lângă toate cuvântările de ocazie spuse între pahare.

Deputatul Dr. Mihali vorbește în genere despre dragostea, care trebuie să domnească între conducători și popor și între tineri și bătrâni. Mai spune cam următoarele: „Apelați în toate daraverile d-v. la noi, fiindcă ne simțim bine și noi între d-v. și cu drag vă vom introduce în toate secretele noastre pentru a fi cu timpul vrednici urmași. Nu venim să admirăm frumșetea Vionci, având acasă atâtea necazuri, că nu ne dau pace să ne putem petrece cu sufletul liniștit între d-voastră etc.” Oare de fapt așa neliniștit să fie sufletul dlui Mihali, încât nici nu poate admira arta și în genere cultura atât de impresionătoare de aici de necazurile ce bântue și în cercul d-sule într-o măsură așa de mare. Să judece și onorații cetitori!

Cu aere de oracol rostește dl. Dr. Cioban, preotul de aici un toast în sănătatea „acelui distins fiu al națiunii, care e Aurel C. Popovici”. Își exprimă bucuria că a sosit după o călătorie de 40 de ore acest „bărbat fenomenal”, care l-a scos și pe d-sa din scepticismul, în care se afla ca student și ca teolog. — cu articole publicate mai ales în ziarul „Românul”. Trist de tot, că poate susține așa ceva un doctor în teologie, pe care mai mult l-au iluminat câteva articole cu ascuțit atât de personal, decât 5 sau 6 ani de teologie, petrecuți în Sibiu și Cernăuți. Articolele dlui Popoviciu, publicate mai ales contra iluștrului nostru poet O. Goga sunt convins au provocat pretutindeni aumai adâncă măhnire a românilor adevărați. Se miră în sfârșit părintele Cioban „cum poate un om mai tânăr ca Popoviciu cu 25 de ani (sluzie

la Goga) să fie așa de rău la suflet, încât să nu admită cele zise de acest luceafăr al neamului? Va fi chestiune de gust și asta; atâta pot spune însă, că cei mai mulți de față au desaprobat acest pas nesocotit al părintelui sufletese, care spune în public cuvinte așa de grave la adresa unui suflet atât de sincer și superior, unei inimi atât de generoasă, ca cea a poetului Goga. Nu înțelegem mulți aceasta pășire fără tact a celui ce o cheamă să samene dragostea creștinească între fiii săi sufletești.

Mult s'a tulburat solemnitatea serbărilor prin acest toast, care a fost așa zicând numai *introducerea „propagandei politice”*, continuată cu zel de *td. Aurel Popoviciu, Dr. Al. Vaida și de Dr. C. Brediceanu.*

Jubileul a durat deci numai până la toastul dlui Cioban și descrierea lui amănunțită am făcut-o în cele de mai sus. Ar trebui să mi închei impresiile dela jubileu, deoarece însă și „discursurile” următoare s'au rostit în cadrul „serii de adio”, voi da un tablou fidel și al acestora. „Discursurile” aceste au fost note discordante cari au tulburat mult serenitatea serbărilor, — învrăjbind și mai tare sufletele — ușor impresionabile, ale tineretului, chemat a fi martorul educației maselor de mâne. Mărturisese sincer, că mă voi nizu a spune lucrurile așa, cum s'au întâmplat, fiindcă nu poate fi un simptom mai de condamnat în activitatea de raportor, ea lipsa de obiectivitate. Voiu lăsa să vorbească deci faptele.

În ovațiile prelungi ale publicului se ridică dl *Aurel C. Popoviciu*. Nu le cade anora bine lipsa de însuflețire, ce o arată mai mulți tineri, cari nu pot uita nici când atacurile vehemente, scrise contra lui Iorga. Ține un discurs de aproape 3/4 oră, în care își ține de supremă datorie a apăra comitetul național contra curentului pomit de „primenitori”. Cam acestea mi-aduc aminte că le-a spus: „Adoptez — acomodându-mă publicului — sistemul de toast, deși de altă parte sunt în contra societăților de admirație mutuală. Tinerimea, care — după un scriitor italian — e o „așteptare plină de mister” trebuie să dea dovadă în toate de *seriozitate morală*. Să nu ne *grozvim* (sic) înainte de a avea anumite pregătiri temeinice! Dacă luptă deputații în parlament și pe alte terene, aceasta e o *grozavă sarcină* pentru ei; în schimb nu e permis să fie, atacați de cei de acasă, fiindcă sufletul lor știe Dumnezeu, cât e de revoltat totdeauna.

Luptă între tineri și bătrâni n'a fost nicăiri, fiindcă nu poate exista așa ceva, a fost — ce e drept — pe vremea lui Heine și Ludvig Börne, aceasta însă a fost nenorocirea Germaniei. Bismark a putut înfăptui unirea statelor germane numai fiind condus de cel mai *intransigent absolutism*. În plenul ședinței avea curajul a spune majorității, că ea nu reprezintă mentalitatea națiunii, ci el și de aceea face contra voinței lor. Tăranul român nu dă nici două cepe degerate pe omul cu teorii, ci numai pe cel *cuminte* îl prețuște. Azi nici moașa satului nu poate fi fără învățătură, cu atât mai mult trebuie să studieze și învețe neîntrerupt politicianul. E incorect principiul „Prin noi înși-ne”, la care ne luăm refugiu cu toate ocaziile (și bietul Urban-Jarnik chiar la ședința festivă avuse imprudenta să repete aceste cuvinte mult cuprinzătoare). N'are sens accentuarea acestui principiu azi, când Austro-Ungaria are lipsă de ajutorul Triplei-Alianțe etc. În istoria popoarelor sunt de constatat 2 principii, conform cărora se dezvoltă necontenit: 1) *al mișcării continue* și 2) *al conservării*. Combate principiul *prim*, ca pe unul, care conduce la o nivelare a tuturor motivelor specifice naționale (limbă, obiceiuri etc.) și prin urmare la stingerea respectivului popor. Neștiind ducător la scop, deci, acest principiu, să adoptăm pe *al doilea*, ținând morțiș la el, ca la unul care ne scapă de peire. Menționea solidarității naționale să ne fie idealul, pentru că

avem nu numai puterea, ci și datoria morală spre aceasta. Sufletul secular al neamului îl veți prezenta numai atunci, când veți fi solidari”.

Evident tot atâtea aluzii tendențioase la conflictul dintre taberile politice.

Vorbește apoi dl Dr. Caius Brediceanu. — „Să producem mai buni адвоcați, medici profesori (tot zicem dar nu facem!) — spune d-sa — cari să aibă un nivel moral superior și cari să cunoască de facto sufletul țaranului român: aceștia ne vor ști croi o soartă mai bună în viitor, fiindcă ei *reprezintă mai mult, ca cei ce știu toate expresiile mahalalelor din București* (sic!). În special închină pentru dnii: Dr. St. Ciureu și generalul Lupu, ca pentru niște prototipi ai celor amintiți.

După „vorbele mari” spuse de dl Popoviciu și toastul dlui Brediceanu, la cererea studentului Ștefan Sculici dela Mojeimo pe care nu'l încredințase nimeni cu reprezentarea societății „România Jună” vorbește deputatul *Dr. Vaida*. Răspunde mai întâi în numele generației dela 1896, (atacată de I. Grămadă în „România” în răspunsul ce a dat dlui Dr. H. Petrescu). Adresându-se dlui Ion Grămadă, d. Vaida zice că și noi am fost cel puțin așa de buni Români, ca cei de azi, dovadă aceasta cu jubileul de pe vremea Mileniului și agitația pusă la cale atunci contra compatrioților unguri. Noi nu știam ce e fraza „Prin noi înși-ne”, ci ce e fapta ai cărei apostoli eram. Acel jubileu a fost pe lângă cel de acum, ca o lumină electrică pe lângă una de său.

Fiind aceleași împrejurări de bună seamă și tinerimea de azi ar fi fost la culmea chemării ei; între împrejurările de azi au făcut de ajuns și studeții de acum. În partea a doua a cuvântării sale, face apologia dlui Aurel Popoviciu „care singur a mălțat cauza românească la nivelul de astăzi. Dintre mulți bărbați mari ai neamului numai *Bănuțiu* a fost adevărat mare, sămănând în straturile poporului ideea „Prin noi înși-ne”; după el a urmat *A. Popoviciu*, care a dat o altă formă acestei idei, și anume cu ceilalți asupriți împreună să luptăm! Munca titanică desfășurată în această direcție e adevărată muncă, nu *obăvile Tribunei* de azi. În haosul de idei politice a luminat cu *Gross-Österreich*-ul său, reformând prin aceasta întreagă lumea politică”. În conștiință — spune dl Vaida — e foarte indignat pe doi domni (ii numește chiar: sunt dnii D. Benea și I. Vintilă mediciniști) cari se vede că au fost seduși de frazele scoci și selipitoare ale Tribunei, într'atâta, încât în urechea lor cuvintele pline de adevăr ale dlui Popoviciu n'au găsit răsunet cunoscut. A. C. Popoviciu e un geniu sfânt (!). Condamna *tirania frazelor*, fiindcă numai aceasta a putut fi cauza, că mai ales d. Benea s'a arătat așa de sceptic și eu dispreț suveran față de cele spuse de d. Popoviciu. La fine își cere scuzele „că a fost prea aspru față de numiții domni, — pe cari i-a îndrumat să corecteze bibliotecile și să cetească *Gross-Österreich*-ul în loc de a sta prin cafeneaua Arkaden; a făcut însă aceasta din sincera dorință de a nu se alege și din tinerii de azi niște liehele și oameni sceptici, cari să fie un balast pentru națiune”.

De fapt această procedură a iscat multă indispoziție în societate, care nu putea aproba politica făcută în cercul serbărilor între niște „analfabeți în ale politice”, cum le zicea nu demult d. Grămadă. De altfel nici n'avea dreptul să vizeze numai pe acești 2 domni, cari s'au purtat *conform convingerii lor* (cecece însuși d. Popoviciu a afirmat, că e bine și corect, fiindcă și pe vremea lui erau două partide; eu atât mai mult e explicabilă azi această divizare), ei și pe alții, cari încă erau mai săraci în aplauze și nu primiseră de bani buni toate enunțările dictatoriale ale dlui Popoviciu. Ba unii au rămas toată seara uluiți de această bombă, adresată iar unui student, pe care nici

când nu'l află în Arkadia, ei de cele mai multe ori în „bibliotecă” unde și vede cu sârguință de completarea cunoștințelor; poate și simpaticele Urban-Jarnik de aceea a părăsit sala înainte de încheiere văzând că Românii iar se ceartă, în loc să fie pătrunși de sfîntenia elipelor de adio dela jubileul de 40 de ani al „României June”.

Mulțămeste vorbitorilor în numele tinerimei d. Ion Grămadă în termeni decenti și cu liniștea omului nevinovat. Regretă, că d. Vaida a atins chestiuni, cari iarăși au deschis ranele sângere-rânde pe cale a se vindeca (aluzie la frecările între tinerii „Româniști” și „Tribuniști”). Serbările puteau fi lipsite de acești picuri de otrăvă. Seuză pe cei „doi domni”, cari n'au aplaudat din „motivul, că A. Popoviciu, vorbind nu numai inimii, ci și intelectului uită omul a aplauda”; spune însă că și alții au fost vinovați. Din cele auzite însă după seara de adio, m'am convins, că nu într'adevăr acela ar fi fost motivul lipsei de însuflețire prea mare — spune d. I. Grămadă — ci faptul, că fruntașii noștri n'au continuat în spiritul dlui Mihali, tăcând măcar cu prilejuri festive, la cari participă Românii din toate părțile, și neimprospătând necazurile noastre interne, cu cari se ocupă prea mult presa și singurătatea în conversațiile particulare. Răspunde apoi observării dlui Vaida, că „e incompletă Monografia societății, neamintind multe momente de pe vremea lui”, zicând că la apelul — trimis de un an foștilor membri ai „României June” — de a trimite date și amintiri referitoare la trecutul societății, n'au răspuns, decât foarte puțini; i-a fost deci, imposibil a da ceva complet. Justi-fică naționalismul superior al generației de azi, care nici cântări sau imnuri studentești nu cântă nemțește, cum a făcut cea dela 1896.

Încheie seria vorbirilor Aurel Popoviciu. Apără aserțiunea dlui Grămadă, că „n'a putut da completă „monografia” din lipsa de date”; recunoaște că multe momente interesante (amintește chiar unele) vor fi rămas afară și de pe vremea lui. Acesta nu e însă ceva neexplicabil, deoarece atenționarea deputaților și a bărbaților politici e în multe direcții împărțită, iar sufletul lor e veșnic sbucimbat de soartea neamului; nu se pot deci îngriji și de date pentru scrierea monografiei „R. June”. Deputații au datoria sfântă să spună adevărul în viața națională în orice împrejurări. E drept, că noi luptăm pentru cultură, dar înainte de toate să ținem cont de adevăr, pe care să-l desvălim fără teamă ori când! (sic!) Să nu luăm în nume de rău pășirea mai energică a dlui Vaida față de cei doi domni, fiindcă aceasta a făcut-o din sinceritate, cecece încă dovedește sufletul curat al d-sale. Spune apoi, că dsa nu-l supără lipsa de însuflețire, deoarece nici când n'm vânat ovații, deși a putut să le aibă: în parlament etc. etc. Face și mai departe pledoarea dlui Vaida, afirmând între altele, că: „Dela Șaguna încoace n'a fost Român, care să lupte cu Vaida. Cultura nu se poate întemeia pe minciună, ci numai pe adevăr. Căutați adevărul dlor nu vă mulțumiți numai cu diploma! Să fim conștii, că partidul național are să lupte cu 4 fronturi terribile.

1) Guvernul, 2) Mangra și preoțimea sa, 3) tinerimea grupată în jurul „Tribunei” și 4) „Tribuna”.

Din accentuare aveai impresia, că „Tribuna” e cea mai ticăloasă, ba chiar infernală, cum zisese nu știu care: „Azi sau mergi cu partidul, sau nu mergi; atunci însă ești contra lui” (sic! „Să nu uitați dlor, că plantele selipicioase nu trăiesc; așa e și cu literatura. Să cerem idei dela literați, nu pleavă! Fie-vă idealul: disciplină în partid, căruia îi dați tot concursul!”

MOBILE

TARI, LUCRATE CU GUST ȘI IEFTINE
să pot căpăta numai la fabrica de mobile alui

Székely és Réti, Marosvásárhely,
Széchenyi-tér 47

Lucrul solid și prețurile ieftine e cauza că numărul cumpărătorilor noștri zilnic să înmulțesc.
Trusouri complete pentru mirese.

Aranjamente admirabile pentru prânzitoare, dormitoare, saloane și odăi etc.
Mobile englezești cu piele.

Prețuri de tot ieftine.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă plătire în rate.

În provincie la dorință mergem în persoană și arătăm bogatul nostru catalog ilustrat.

TELEFON Nr. 214.

Din cea mai întunecată Mongolie.

**Jandarmii ultragiând un preot român
și profanând crucea și credința noastră.**

O faptă de o temeritate criminală fără seamăn până astăzi chiar și în analele acestui pământ al constituționalismului clasic, a fost săvârșită în ajunul Bobotezii de către niște brute de jandarmi din Bihor. Fapta în sine e atât de revoltătoare, atât de barbară și de neghioabă, încât ea va trebui să stârmească uimire și indignare pretutindeni unde va ajunge vestea ei. Ea este un atentat împotriva bisericii și a obiceiurilor noastre creștinești puse sub scutul constituției și a fost îndurată de părintele Gheorghe Molnariu din Beliu (Bihor), care ne-o povestește în chipul următor:

Măhnit și scârbit de procedura jandarmilor dela noi din Beliu, aduc la cunoștința marelui public și în special a deputaților noștri un caz fără păreche în nesfârșita serie de nelegiuiri ce avem să îndurăm din partea reprezentanților stăpânirii. Cazul s'a întâmplat astfel:

Eram citat ca martor la judecătoria de ocol din Tinca, într-o cauză criminală, pe ziua de 22 Decembrie 1911. Acuzatorul mă întâmpină cu câteva zile înainte de dezbateri cu cuvintele:

— Vă rog, d-le părinte, să nu mergeți la Tinca în ziua dezbaterii, pentru că mi-am revocat acuzația.

— Bine, — am răspuns eu — dar să n'avem neplăceri pe urmă.

— Nu, nu, — mă liniști acuzatorul — căci chiar și dl notar m'a rugat să mi retrag acuzația.

Cu aceste cuvinte ne despărțirăm. Ce se întâmplă însă? În ajunul sfintei Bobotezi, după sfințirea apei, am plecat imediat în comună ca să sfințesc, conform obiceiului bisericii noastre, casele parohienilor. Tocmai pe când mă aflam cu crucea în casa unui parohian, iată că îmi răsare în față un împănat de jandarm, provocându-mă:

— Tisztelendő ur! Azonnal hagyjon fel a szentelössel és kövessen a község házához! (Domnule părinte! Să conțenești imediat cu sfințirea și să mă urmezi la primărie!)

Eu l-am întrebat, că pentru ce, — răspuns însă nu mi-a dat.

— Bine — i-am zis eu — acum nu pot să te urmez, deoarece sunt în serviciul bisericii și nu'l pot întrerupe, cu atât mai vartos nu, pentru că nu pot sluji deodată la doi domni. Aceasta mi-o poruncește sfânta scriptură. Dar, după ce voi sfârși slujba mea — colo câtră 4—5 după amiază — mă voi înfățișa înaintea sergentului, conform dispoziției lui.

A plecat jandarmul măhnit până în adâncul sufletului și după el plec și eu să sfințesc alte case. N'a trecut însă mai mult de o jumătate de oră și iată că sunt întâmpinat în mijlocul satului, de data asta de trei jandarmi, însoțiți de un plăieș. Mă provoacă să-i urmez, — eu, însă, fiind îmbrăcat în reverendă și în sfintele odăjdii și mai având și crucea în mână, m'am împotrivit, făcându-i atenți la respectarea legii și a ordonanțelor date de forurile politice competente.

După provocarea acestui scandal de stradă se despart de mine și acești domni împănați destul de măhniiți, iar eu mi-am urmat calea mai departe.

După ce am terminat cu sfințirea caselor, m'am prezentat la primărie, unde Măria Sa sergentul jandarmeriei locale mi-a adresat pe un ton grobian fel de fel de întrebări, răspunzându-i eu în toate. Atotputernicul satrap n'a voit să ia știre de răspunsurile mele, ci a început să mă șicaneze după prea cunoscutul lor obicei. Înzădar l-am făcut atent să respecte legea pe care e dator să o cunoască, înzădar i-am spus că lista serbătorilor românești greco-orientale este stabilită în mod legal, înzădar m'am referit la ordinațiunea veneratului consistor de Oradea-mare, dată sub numărul 1423/126B. 1910, înzădar m'am referit la ordinațiunea ministrului de culte dată în 1910 sub numărul 63.887, — Măria Sa jandarmul s'a făcut surd,

Aceste au fost ideile spuse la încheierea jubileului „României June”. Ca trăzniți au rămas mulți de potopul vorbelor mari, ventilate fără nici un cumpăt între cei de față. O desorientare chinuitoare plutea în atmosfera fraților învrăjbiți. Ceteai mare fericire pe fețele aderentilor „Autorizatului” și nițică desnădejde pe ale sprijinitorilor curentului pornit de cea mai de samă individualitate a noastră: de poetul Goga. Ii vedeai pe „Româniști” cu nasul pe sus, bătându-și pieptul, că a lor e învingerea și aruncând cu gravitate cuvintele: „Ce mai vreți dlor „Tribuniști!” Ori și acum vă îndoiiți? Atunci nu mai stăm de vorbă! Cum adecă dta nici acum nu te încrezi în vorbele dlui Popovici?!” etc. În schimb nu lipseau temuții „Tribuniști”, pe cari nu-i amăgise glasul de Sironă și cari cu mai multă energie par'că vor fi străjerii acelorasi principii, până se vor dovedi de fapt cele spuse cu atâta semnătate olimpică de oratorii serii. Nu e așa de ușor a influența sufletul unor tineri, cari mai ales „Tribunii” au să-și mulțamească cultura românească, câștigată în ultimul deceniu. Și cei ce azi cetesc, mâne nu cetesc, — ușor se pot converti; cei ce însă, au urmărit cu statornicie scrisul ambelor ziare și în deosebi pe-al „Tribunei”, nu se lasă așa repede răpiți de vraja vorbelor autorizate, ci și pe mai departe rămân aceiași, să vie încă zece Popovici să-i convingă!

Iată urmările serii politice, după care s'au mai adunat bărbații în jurul frunțășilor în cafeneaua „Arkaden” pentru a se „convinge” mai mult. Și acolo s'au spus multe de felul celor de mai sus întrându-se chiar în intimități, cari deocamdată nu interesează publicul mare. Mai curând ori mai târziu, viitorul va dovedi, ce este și ce nu este adevărat din cele auzite de tinerii creduli în acea seară.

Mai interesantă mi-s'a părut hotărîrea artistului nostru *Băila*: de a da poeziile lui Goga să le traducă cineva în nemțește, fiindcă în românește și așa nu-i mai permit să le spună. Zâmbea cu șiretenie la această glumă și d. V. Goldiș.

Repet încă odată: fără acest capitol din urmă putem zice, că jubileul de 40 ani al „României June” ar fi succes destul de bine. Doar lipsa unei adevărate „serate” artistice, aranjate cu concursul atâtor artiști, ce-i avem în Viena, s'ar fi putut încunajura; încolo a fost bine.

Purul adevăr spunându-l — mi-am ușurat sufletul.

Cor.

x Azi dăbia se mai află câte o familie, care poate trăi fără nici un instrument muzical. Muzica dă voie bună, vioiciune celor ce o ascultă. Doar nu se poate închipui muzică bună fără instrument de asemenea bun. S'au dovedit de cele mai bune instrumente, având tot plăcut și construcție fină instrumentele muzicale dela fabrica *Mogyorossy Gyula* Budapesta VIII Rákoczi-ut 71, despre cari vorbește mai pe larg anunțul publicat în numărul de azi al ziarului.

x Recomandăm în atenția cetitorilor și pantofarilor prăvălia de piele și articole de păpușerie *Goldstein* și fiul, Sibiu. Kiskörut 5, unde se pot cumpăra articole necesare în preț moderat. La cumpărare mai mare rabat.

n'a voit să admită protestările mele și așa m'a tot șicانات până după orele 10 din noapte. La ora asta târzie mi-a sosit răspunsul telegrafic al judecătorei din Tinca, făcându-mi-se cunoscut că nu trebuie să mă înființez la dezbateri. Eu anunțasem anume telegrafic judecătoria, că nu pot merge nici într'un caz, fiindcă am fost citat împotriva ordinațiilor consistorului și ministerului de culte.

Sunt un slujitor cinstit și cu purtare bună al sfintei biserici, martori îmi sunt cei 26 de ani de serviciu neîntunecați de nici o faptă potrivnică chemării mele. Nimenea nu mi-a tras la îndoială vre-odată cinstea personală și ca om cu situație reprezentativă am stat la dispoziția ori și cărușă for judecătorească de bună voie. Dar iată că prin procedura neomenoasă a jandarmilor casa și familia mea au fost tulburate în vreme de noapte, iar eu vexat și bruscat în cinstea mea, — dar mai presus de toate au fost profanate credința și obiceiurile noastre sfinte, am fost ultragiât eu în calitate mea de servitor al altarului în decursul serviciului meu religios. O faptă barbară aceasta cum am spus, fără păreche încă.

După cum sunt informat sergentul avea cunoștință încă cu trei zile înainte despre urmărirea mea și n'a făcut-o până în clipa cea din urmă. Intenția lui e deci vădită: necinstirea sfintei biserici și a slujitorului ei.

Am rugat veneratul consistor Orădan să facă pașii legali pentru pedepsirea celor cari s'au încumeta să atenteze asupra celei mai puternice cetăți românești, care este biserica, precum și pentru reparația ce mi-se cuvine în urma bruscărilor și vexațiilor la cari am fost expus.

— Fiind cauza de mare importanță rog și pe stimații noștri deputați naționali să facă la locurile competente o interpelare.

Beliu, 25 Ianuarie 1912.

Cu stimă:

Gheorghe Molnariu,
preot gr.-or. român.

Jubileul de 50 de ani al societății academice „Petru Maior”.

— Comunicat oficial. —

Aducem la cunoștința onoratului public românesc, că societatea de lectură „Petru Maior” din Budapesta, singura instituție academică a universitarilor români din Ungaria, și cea mai veche societate studentească din Austro-Ungaria, își serbează în 13, 14 și 15 Februarie c. n. împlinirea anului al 50-lea de viață.

Dorim, ca prăsnuirea anului acestuia să fie nu numai pentru noi jubileu, ci jubileul întregii tinerimi din Ungaria, o adevărată serbătoare națională, dovada trăinicieii principiilor, de care a fost condusă societatea „Petru Maior.”

Atunci voim să aducem sincere semne de pietate și venerație generației dela 1840—60, care a scris cea mai frumoasă pagină în istoria evoluției noastre sociale, dorim atunci să aducem mulțumită premergătorilor noștri, al căror caracter și inteligență azi ne asigură păstrarea și dezvoltarea datinelor învățăturilor și ideilor naționale. Voim apoi, ca prin apropierea noastră de onor. public, societatea să-și întărească idealul social, ce tot mai mult se impune, să aducem adevărate explicații, ce interesează viața studentească mai de aproape și să espunem un tablou fidel al inimii, sufletului și raționamentului nostru, dela afirmarea, cărora depinde mersul societății în viitor. Avem să ne clarificăm rostul nostru în societate și să vorbim despre relele și boalele, ce ni-le aduce mizeria materială și primitivitatea mediului master. în care ne petrecem viața. Am

dori, ca pretenziunile noastre, de a lărgi marginile de activitate și de a susține principii noi, amăsurat credințelor sociale mai multe și mai bogate în variațiuni, să găsească un echou adevărat de dragoste ca atunci de fapt să fim fericiți, că avem o mică și draguță „universitate” românească în Ungaria.

Comitetul a luat cele mai întinse măsuri pentru reușita programului; succesul ne este asigurat mai ales, că avem de patroni pe cei mai distinși și autoritari bărbați din Ardeal și Ungaria. Deocamdată vom publica numai programul general al sărbătorilor:

Marti 13 Februarie n. 1912: Seara de cunoștință;

Miercuri 14 Februarie n. 1912: Serviciul divin, ședință literară, seara concert, la care ne este asigurat concursul celei mai mari artiste de la noi, dna Lucia Cosma;

Joi, 15 Februarie n. 1912: Banchet, serată dansantă, iar de vom avea norocul putem să sărbătorim și participarea scriitorilor noștri la o eventuală șezătoare.

Rugăm onor. public românesc (să se considere și pe această cale de invitat, de cumva vom pierde din vedere invitarea specială.

Budapesta, în 25 Ian. 1912.

Ioan Teicu,
președinte.

Cronică literară.

Cum s'a stricat limba românească?

De Dr. Al. Tălășescu.

Am ajuns în fine și la capitolul specialității mele, unde mă simt și eu că nu sunt diletant, adevărat la capitolul doftorilor.

D. L. zice că doftorii s'au transformat în doctori și în medici. Vezi! vezi! Intreagă Europa e o lume proastă de a schimonosit cuvântul românesc doftor în doctor, întocmai precum turcii din orașul Constanța au făcut Küstendje și din francezul „briquette” au format cuvântul „chibrit” pe care noi l'am luat cu toate onorurile oficiale și l'am așezat în limbă izgonind „aprijoarele” și „aprinzătoarele” ca pe niște neologisme periculoase limbei.

Așa vezi; domnul Lahovary, în ochiul altuia vede firul de praf, iar în al său nu vede nici „chibritul”. Pe prima pagină a broșurei sale, înainte de a începe studiul dsale filologie-literar se intitulează pe sine: „I. N. Lahovary, doctor în drept, licențiat în litere” etc. iar la pag. 60 în primele patru rinduri de două ori întrebunțează cuvântul doctor, fără a fi ironic în stil. Adecă cum? Numai d. Lahovary e doctor? Ceilalți toți sunt doftori?

Ori universitatea din Paris promovează doctori pe când cea din București numai doftori? Sau numai cei în medicină sunt doftori, iar în alte ramuri științifice sunt doctori? Doctor în drept, doctor în litere etc. și doftor în medicină, pardon, în leuire, ori mai bine să-i zicem medicului felecer? Serios domnule Lahovary?...

Cine vede că acest cuvânt introdus mai în urmă, nu în timpul când din întelept s'a făcut înțelept, căci atunci devenea doftor, este alterat în gura poporului? De datorita noastră să corigăm aceste greșeli. În Helvetia sunt anumite cursuri pentru adulți în scop de a coriga limba fie germană, fie franceză, care în gura poporului poliglot sau în contact numai cu alte popoare a suferit o mulțime de alterațiuni neadmise de limba literară.

Morb, boală. Adevărat că boala a intrat prea adânc în înțelesul poporului din România, iar în Transilvania betșugul, așa că morbul este venit ca un oaspe străin, nepoftit. Totuși noi medicii zicem: „Morbul lui Pott”. Ne-ar veni cu totul peste mână să-i zicem boala lui Pott, sau betșugul lui Pott, întocmai precum i-ar fi cu nepuțință dlui Lahovary să strige după boi „Hais-Coa, Morbule!” Dar în paranteză zis, ce mare progres cultural ar fi pentru țaranul nostru din țară, dacă și-ar trata vitele mai omenește. Dar dacă boerii au aceeași mentalitate!

Cuvântul morbos corespunde exact cu francezul „morbeux” și cu germanul „kraenklich” (lat. morbosus), stare fizică care nu se poate exprima nici cu bolnav, nici cu beteag. S'a introdus un neologism nu tocmai potrivit: „indispoziție”, „indispus” și azi se zice: „D. ministru fiind indispus, nu primește”. Aceasta însemnează că n'are dispoziție, n'are chef, n'are voie, cum zice ardeleanul, ceea ce poate fi cauzată și de alte supărări independente de boală. De ce n'am zice ca: d. ministru nu este beteag, nu este bolnav, e numai morbos. De ce să admitem neologismul indispoși și nu pe acel de morbeux, care este mai exact luând în considerare anatomia cuvântului. Să nu presupunem însă că eu cred în posibilitatea introducerii în literatură a cuvântului morbos. Poate singur Coșbuc ar îndrăzni așa ceva, fiindcă licența lui poetică este mai mare decât a altora. Deci până ce ungurii nu vor permite liberă trecere a cărților și a ziarelor din România, vom rămânea indispuși în Țară și pe urmă nu vom mai fi morboși nici în Ardeal și ne vom beteagi mai rar.

Ce corecte ar fi aceste trei grade de boală: beteag (infirm), bolnav (greu), morbos (ușor)! Ungurii ne-au betejit, slavii ne-au îmbolnăvit, iar noi de noi suntem numai morboși. Limba însă nu raționează cu noi.

Cord. Derivă dela latinescul cor (cordis) și a fost introdus numai în literatura medicală, unde termenii tehnici sunt latini. Aceasta mai ales pentru motivul că Românul are două inimi, una în piept și alta în foale (stomacul). „Mă doare inima!” „am cărcei la inimă”. La care inimă? La cea de sus, ori la cea de jos?

În scriere științifică nu se poate periferiza, așa că medicii străini sau cei educați în străinătate, cari constituiau prima pleiadă de medici în țară, au crezut că este legitimă diferențierea cordului de inimă. Ei nu s'au gândit la popor, la literatura română. Tot atât de adevărat este că nimeni n'a zis „mi-am căleat pe cord”, „mi-a înghetat cordul”, „am tragere de cord” și alte asemenea bazaconii, cari i-au venit din senin în minte dlui Lahovary. De altfel și aici ca și față de lexiconul lui Laurian și Maxim dsa intervine prea târziu, deoarece generația nouă medicală — nu mai zice cord, ci inimă.

Gambă. Nu este picior, cum pretinde d. L. Lasă, că nimeni n'a zis și nu poate zice în afară de imaginația fertilă a dsale: „Te-am luat peste gambă”. Înțeleg că dsa vrea să ia peste picior în mod foarte incompetent întreaga străduință a literaturii moderne de a nuanța limba românească, cu toate acestea dsa ar trebui să știe că gamba nu e picior. Picior zicem la întreaga extremitate inferioară, sau în special numim astfel laba piciorului: „M'a căleat pe picior”, „Are picioare mari” (se înțelege laba). „Are picioare lungi” (se înțelege întreg piciorul și nu numai gamba). În medicină gamba este partea piciorului dela genunchi până la glezne și este compus din o parte osoasă: fluierul piciorului (tibia și peronen (fibula) dar pe acest din urmă limba poporului îl neglijează fiind ascuns în cărnuri) și una moale: pulpa piciorului.

Dsa nu critică însă și cuvântul jambiere pentru cari avem cuvintele turetei, carimburi; și cu drept cuvânt, deoarece jambierele au fost introduse în țară de înalta societate și nu de doftori. Dsa va zice că jambierele sunt altceva nu turetei de cisme. Nici nu zic altfel. Dacă însă dsa învăța puținică anatomie ar fi găsit nevoia să zică în mod exact: „Fractura (ori frîntura) complicată și cominativă a gambelor stângi în terțul inferior” și alte asemenea termeni tehnici, ce par a fi scrise în limba Volapük.

Cranium. Acest neologism nu exclude ci include cuvântul țastă. Țasta este numai o parte a craniului (a băreii). Unii zic greșit la țastă ca-

lotă. Craniul însă constituie toate oasele capului la locul lor.

Gravidă, însărcinată. Nime nu contestă că este mai românește zis cu acest din urmă cuvânt, cel dintâi însă este mai special, mai cu seamă că și bărbații pot fi însărcinați, ba chiar și fetele cu alte sarcini exterioare, de altă natură. Deoarece însă nu avem verbe corespunzătoare cuvântului gravidă nu cred că poate trăi în limbă, nici chiar în cea medicală, deși n'ar fi rău să evităm echi-vocuri ca: „Dra inspectoară școlară X. a fost însărcinată de d. director Y. etc.”

A avorta, a lepăda. A renunța și a avorta tot una e dle Lahovary? Am zis să lepădam mărul din mână, să ne lepădam de satana, dar fătul? Adevărat că și fătul e un fruct (fără să fie poamă), fructul dragostei sau a plăcerii, și că poporul n'umește lepădătură fătul născut înainte de timpul său. Acești copii mai demult erau aruncați, lepădați, cel mult îngropați prin gunoaie. Era o barbarie. A avorta este a înceta brusc sarcina înainte de dezvoltare completă. În acest mod poate avorta o boală, un plan, dar în special avortul este fătul măscut înainte de a fi viabil, adevărat înainte de 200 zile. Limba nu trebuie lăsată în sărăcia veche când pentru toate ocaziunile Românul avea o singură îmbrăcăminte.

Febră, friguri. Românul sub numele de friguri înțelege frigurile palustre malarie, și ori ce boală în care există senzațiunea de frig. Febra se cheamă în medicină ridicarea de temperatură peste normală, fie ori nu precedată de fiori. Dar spre consolarea dlui Lahovary trebuie să mărturisesc că cuvântul febră este aproape cu totul dispărut din limba medicală și înlocuit cu cea de călduri, temperatură, deși Românul zice că are călduri și când n'are febră, ci o simplă urcare de sânge, iar temperatura nu e cuvânt propriu, fiindcă ea poate fi normală, ridicată, sau scăzută.

Contagios, lipicios. Da așa este; decât că lipicios este și cleiul, fără a fi însă contagios. Noțiunea lipicios derivă dela a lipi, lipie (o cocă lipicioasă), adevărat dela o materie aderentă, vizibilă. Concepțiunea contagium, contagiu se referă la lucruri abstracte, ori cel puțin invizibile, ca o boală, un obicei, păcate și virtuți.

Prin urmare îl consolăm pe d. Lahovary să nu-și facă „cord rău”; doftorii n'au să strice limba românească, ei înțeleg ce se poate, și ce nu, cere dela fiziologia limbei, chiar când ei nu-s filologi.

Dela „doftori” d. Lahovary trece la advocați și judecători și să supără grozav cu s'a înlocuit prea frumosul și melodiosul cuvânt:

Nevristnicul cu acel de minor, minore, iar pe cel în vârstă cu major și episcopul cu tutor.

Se poate ca un slavism așa de urât și un grecism nu tocmai vechiu să nu fie apărate de d. Lahovary? minor, major, tutor? Prea au aureola latină pe ele! mai bine să ne scrietim limba cu vârstnici și nevârstnici!

Donațiune, dar. Nu este tocmai exact. Darul se dă fără nici o formă legală, pe când donațiunea trebuie să fie investită cu oare-care formă legală. Dăruiesc săracilor 1000 lei de Crăciun și fac donațiune societății Obolul o sumă de 100 lei. În primul caz darul devine proprietate nediscutabilă celor cari au beneficiat, pe când o donațiune intră într'un organism mai complicat a unei instituțiuni de regulă culturală sau de binefacere.

Pictor, zugraf. Ne ceartă de ce am părăsit frumosul și grecesul zugrav, care ne-a îmbogățit arta prin biserici. Cică l'am schimbat cu pictor. Dar nu este adevărat. Pictori am avut întotdeauna, dar foarte rari, deoarece ei făceau numai portretele fetelor boeresti, pe când zugrafi greci erau nenumărați. Când a început și la noi să se emancipeze arta bisericească de sub robia călugărilor greci, au început și pictorii să-și puie talentele lor în arta bisericească și zugrafiile-măzgăli-tori au rămas în al doilea și al treilea plan pentru a zugrăvi odăi, a face firma etc.

De altfel chiar d. Lahovary la p. 72 zice: „Ne e zicătoarea românească mai plăcută, fiindcă exprimă aceeași idee în mod mai pitoresc?” De ce n'a zis: „în mod zugrăvitor?”

Ne putem însă revolta contra degenărării cuvântului: „pitură” și „a pitura” cum se întrebunțează în marina noastră pentru a vopsi vapoarele. Dnii ofițeri de marină au răspunderea.

Cred că nu e necesar să insist mai mult asupra studiului critic al dlui Lahovary. Am făcut această dare de seamă pentru a aduce încă o probă că limba noastră nu este fixată, și nu poate să repudieze desvoltarea ei culturală și artistică pe motivele arătate de d. Lahovary. Nu sunt antislavist și nu trebuie să fie nime mai mult ca mine. Cu toții însă trebuie să avem în deosebită atențiune armonizarea limbii conform genului ei creat prin gestul săngeros și pacific a lui Traian. Acest geniu ne diferențiază pe noi de slavi și de unguri, el trebuie cultivat, chiar cu oarecare sacrificiu de a dubla unele curvinte în favoarea rasei noastre, precum o făcurea dușmanii noștri în detrimentul nostru.

(Sfârșit).

Gronică externă

O nouă învingere a socialiștilor germani. Eri s'au terminat în imperiul german și cele din urmă 33 de balotagii. Azi, parlamentul central al Germaniei este complet. Și balotagiile aceste s'au sfârșit cu izbânda partidului social-democrat care a cucerit 11 mandate, ajungând astfel definitiv cel mai puternic partid parlamentar.

Mandatele se împart în felul următor:

Social-democrații	110;
Centrul	93;
Național-liberalii	45;
Conservativii	42;
Progresiștii	41;
Poloni	18;
Imperialiști	14.

Celelate 35 de mandate le-au obținut fracțiunile mai mărunte.

Fiind majoritatea absolută a parlamentului 199, partidele din dreapta (conservativi și centrul, împreună 138) nu mai dispun de majoritate chiar dacă s'ar adăoga la ele și mandatele fracțiunilor mărunte.

Majoritatea e a partidelor din stânga (socialdemocrați naționali-liberali și progresiști), cari împreună dispun de 196 voturi.

Retragerea cancelarului?

Berlin, 26 Ianuarie. În cercurile politice bine informate se afirmă că rezultatul alegerilor a sdruncinat mult situația cancelarului Bethmann-Hollweg care în curând va fi nevoit să se retragă.

Succesorul lui va fi, probabil, fostul secretar de stat Poşadowski.

INFORMAȚII.

A R A D, 26 Ianuarie n. 1912

— Știre personală. Anunțăm cu bucurie, că valorosul nostru colaborator d. Mario Chendi, reînșănătoșindu-se, după o boală de mai multe luni, își revine cu ziua de azi colaborarea regulată la ziarul nostru.

Contele Andrassy, în cameră, despre situație. În ședința de azi a camerei deputaților a luat cuvântul, la apropiată, și contele Andrassy. Înaintea de contele Andrassy a vorbit Barabás Béla, care s'a declarat aderent al votului universal, egal și secret.

Contele Andrassy a vorbit mai pe larg despre situația politică externă, declarând că e aderent al triplei alianțe, fiindcă în Orient se petrec evenimente cari pot provoca mari complicații. Este, prin urmare, nevoie de noile legi militare. Nevoatarea lor nu se poate pune, însă, în sarcina opoziției. Răspunzător e numai guvernul, care trebuie să-i facă opoziției cu puțință să le voteze.

In ce privește votul universal, crede că e necesar ca guvernul să înceapă tratative cu justhiști, încercând să ajungă la înțelegere. Le atrage, însă, justhiștilor atenția că dacă vor stărui pe lângă votul universal, egal și secret, nu se va realiza nici reforma electorală și nici reformele militare, iar crizele se vor ține laolalt.

La sfârșitul ședinței deputatul Szamreosányi a interpelat în chestia abuzurilor electorale dela Privigye.

— **Invățător distins.** Ministrul de culte și instrucțiune asignează în fiecare an adaus personal la salar în suma de 200 cor. acolor învățători cari s'au distins pe terenul învățământului popular. Intre învățătorii distinși zilele trecute pentru activitatea școlară și extrașcolară, cu adausul personal de salar găsim și un român pe d. George Boieriu, directorul școalei comunale din Viștea de jos, comitatul Făgăraș.

— **Răscumpărări de felicitări.** Cu ocaziunea rescumpărărilor a felicitărilor de anul nou au mai contribuit următorii domnii: Petru Ionașiu 30 cor și Arcadie Opream 2 cor.

Timișoara, 24 Ianuarie n. 1912. — Cu stimă Romul Cărăbașiu, directorul despărțământului „Timișoara-Astra.”

— **Crăciunul copiilor săraci din Arad.** Din mulțăminta publică apărută în numărul de ieri, în care se raportează despre contribuțiile pentru îmbrăcarea elevilor săraci dela școlile populare din Arad, din greșală nu s'au publicat următoarele contribuții: Pavel Dobrău 10 cor., Petru Dreciu 2 cor., Catița Dreciu n. Dobrău 2 cor. — Prețul total al hainelor cumpărate a fost 443 cor. 20 fil.

— **Cununie.** D. Dr. Constantin Buceșan, avocat în Sibiu și Claudia Goga își anunță cununia.

Trimitem tinerei perechi sincerile noastre felicitări.

— **Teatru în Totvărădia.** Am publicat zilele trecute o invitație la petrecerea ce o aranjează, în Totvărădia, corul mixt al plugarilor. Am publicat invitația aceasta cum publicăm toate invitațiile (imprimată în tipografia românești) ce ne vin la redacție.

Invitația din Totvărădia era o invitație litografiată, cum se obișnuiește a se face și în alte locuri, pentru a se reduce cheltuielile.

Ailam astăzi că această petrecere este o manoperă a vestitului notar Tomuția, care urmărește spargerea bunei înțelegeri ce stăpânește între Români din comună. N'au fost consultați, în ce privește aranjarea petrecerii, nici preotul nici învățătorul român, conducătorii firești ai poporului, nici alți fruntași ai comunei.

Petrecerea s'ar fi putut aranja foarte bine în una din salele școlii. Tomuția însă o aranjează în cărcina pricetenului său jidan „Kohn” cu toate că în cel mai rău caz, ar fi putut-o aranja în localitățile negustorului român, om vrednic, care și-a câștigat merite pentru comună. După toate aceste, rugăm toți cetătorii noștri să nesocotească invitația și să nu dea nici un sprijin acestor încercări de a duce destrăbălare în rândurile poporului.

— **Valurile revoluției chineze la Paris.** De mulți ani trăiau la Paris doi tovarăși veniți din țara soarelui. Cu spălătul picioarelor și curățirea unghiilor câștigau atât ea să-și poată duce traiul fără griji. Le-a fost bine și erau fericiți, până a venit la ei un compatriot care făcea politică monarhistă. Cei doi însă erau republicani înflăcărați și e ușor de înțeles că discuțiile lor politice se sfârșeau întotdeauna cu neînțelegeri și amenințări. Așa a fost și zilele trecute când din nou a eșit la suprafață deosebirea de vederi dintre cei trei pământeni. Sfârșitul a fost că republicanii a tăbărit peste bietul monarhist și l'au călcat sub potcoave până l'au făcut terciu.

— **Un nou record în aviație.** Pe terenul sborului cu aparate de construcție cunoscută, o greu să poți eși la suprafață și să concentrezi privirea lumii asupra ta. Azi toată lumea sboară — dela parvenitul care nu știe cum să-și risipească milioanele — până la pilotul recrutat dintre sergenții de stradă. Cu doi trei ani în urmă însă — abia se ridica cineva de o schioapă dela pământ și a doua zi era sărbătorit de întreg universul, pe când acum e greu și se întâmplă foarte rar să

poți produce ceva pe acest teren și de multe ori piloții eninemenți sunt pomeniți numai atunci, când zodia fără de noroc îi face să-și găsească moartea în aventuroasele lor încercări de a pluti la câteva sute de metri deasupra pământului.

Un singur caz de a putea câștiga lauri mai ademeneste pe îndrăzneții piloți crearea de recorduri în sborul de durată și cu pasageri. Intro acestia putem număra și pe ingineul Grulich care a sburat cu trei pasageri vreme de 1.35 ore fără întrerupere; bătând astfel recordul creat de belgianul Lanzer care a sburat 1.26, cea mai mare durată obținută până acum.

— **Nenorocirea unui farmacist.** Din Gura-Honțului ne vine știrea despre o nenorocire a farmacistului din localitate Apescu Virgil care lucrând în laborator, a căzut victima unei explozii. Farmacistul luera la un spirit „Optimus”, o invenție a sa și pe când ferbea spiritul — nu se știe în urma cărei împrejurări cazanul a explodat și lichidul în clocot i-a ars toată fața, mâinile și capul. La detunătura exploziei, asistentul din farmacie a intrat în laborator, unde a găsit pe farmacist desfigurat de rănilor primite, încât nu-l mai putea recunoaște. Medicii chemați în grabă i-au pansat ranele, dar starea lui e foarte gravă.

— **Iarăși Gabrielle D'Annunzio.** De o vreme ziarele aduc mereu știri despre D'Annunzio, iscusitul poet în reclamă, care după cât se scrie, zilele acestea era să-și scoată de sub tipar un nou volum de versuri. Volumul însă n'a putut apărea, fiind dificultat de autorități pentru „Oda la Dardanele” a cărei ton e cât se poate de agresiv față de Austria. Poetul știa foarte bine despre pățania lui de acum o lună, când cu cea dintâi apariție a odei, dar intenționat a rânduit-o în volum, căutând un nou prilej ca lumea să vorbească despre el. Rezultatul a fost că oda deși schimbată esențial a fost distrusă de procuror în pagină, înainte de ar fi fost dată la tipar.

Astfel apariția volumului a fost întârziată până la completarea paginilor rămase albe, iar când va avea loc, ominoasa odă va fi scoasă pentru totdeauna din circulație.

— **Mulțămintă publică.** Cu ocaziunea jubileului de 40 ani al societății acad. „România Jună” din Viena, au încurs din toate părțile locuite de Români donațiuni foarte valoroase. Satisfacem unei datorinți plăcute, aducând pe calea aceasta prea onorațiilor noștri donatori multumitele noastre cele mai calde și profunde, publicând totodată lista donatorilor.

Dna. Elena A. Popovici (care totodată a figurat ca patroană) 300 cor., dna Sevastia P. Carp, d. Sava Somnescu mare proprietar, d. Iancu cav. de Flondor mare proprietar împreună cu soția, Institutul de credit și economii „Victoria” din Arad cu câte 200 cor., Ex. Sa Mitropolitul Dr. Vladimir de Repta, d. Dr. Nicolau Onu cu soția, d. Constantin de Steriu, Ex. Sa d. Titu Maiorrescu, d. Herbay colonel cu soția, d. ministru Nicu Filipescu, d. Tache Ionescu, D. Hans de Reitzes consul gen. al României, d. Teofil Gramatovici consilier de secție cu soția, Ex. Sa Mitropolitul Ioan Mețianu, dna Maria P. Cosma, d. P. Cosma, d. Vasile Goldiș prof. cu soția, d. Dr. Teodor Mihali deputat dietal cu soția câte 100 cor., d. Gh. B. Pop, d. Dr. Sterie Ciureu, d. Dr. Lazar Popovici cu soția, d. Dr. George Dobriu adv. d. Dr. Josif de Turcu, d. Dr. Marius Sturza cu soția, d. Dr. Amanuil Doctor, d. Caius Pop, d. Dr. Ioan Cuparescu cu soția, d. Dr. Stefan C. Pop, d. Zosim Chirtop cu câte 50 cor., dnii S. Negruzii Dr. Mihail Popovici, E. Sa ministrul plenip. al României Mavrocordat, Lupu general cu soția cu câte 40 cor., E. Sa ministrul-presedinte cont. de Stürg, dna Ana Filip cu câte 30 cor., Dr. Bodoș 25 cor., P. C. Sa Ar. Mitrofor Ghideon G. Balmos, Epis. Papp, Dr. Euseb Popovici cons. autie prof., dna Elena Hasszu Longhin, Aurel Turcan ing. P. C. Sa Ar. Teofil Patras, dna P. Weinelt, M. Moldovan, Dr. Emilian Voitschi cons. aut. prof., Filaret Musta, dna E. Fritsch, Dr. Teofil Böndevschi adv., Dr. Vasile Bianu, I. Carp seer. de leg., Dr. Albu, Dr. Alexandru Vaida-Voevod deputat dietal cu soția, Dr. Caius Brediceanu, Mitr. Dr. Mihali de Apsa, Brzezowsky președ. politiei din Viena, Dr. Dimitrie Onciul prof. univ. cu câte 20 cor., Dr. Brăilean, „Inst. de cred. și econ. Economul” cu câte 15 cor., Pavel Boldea, Stefan de Miculi notar, Iancu Balmoz insp. superior in minist. căilor ferate, Dr. Victor Tordășianu, dna Eufrosina Cârștiuc, Direcția de finanțe din Cernăuți, funcționarii dela inst. de cred. și econ. „Timișana”, d. Selesianu, dna Virano, Dr. V. Meșter, Pamfil Dan, dna Preusso, Dr. George Bogdan rec. univ. din Iași cu soția, Trailovici col. loc. Arnold cons., „Arșegana” inst. de cred. și econ. cu câte 10 cor., Moga cap. 7 cor., Florian Coeian 7 cor., Dr. Animpodist Daschevici cons. școl. 6 cor., Seraba ingin., Dr. Emilian Șușanșchi, Ovid Cerna locot., Tr. Gombos, lieut. Jackson, Diamandi Steriu, Dr. Moldovan, Dr. Drăgan, Dr. Petric, Dr. Rusu, Dr. Morariu, Dr. Nemet, Dr. T. Sănciuc, P. C. Sa I. Cimponeriu, E. Roșca dir. semin. cu câte 5 cor.

Pentru „România Jună”:
Alexie Voitschi,
președinte.
George Pridic,
secr. de exter.

— **Mulțămîta publică.** Cu ocaziunea reprezentățiunei „La sezoare” în Timișoara la 11 Ianuarie 1912 au încurs oferte benevole dela Domnii: Dr. Iosif Gall, membru în casa magnatilor 100 cor., Anton Moesonyi de Feen mare proprietar în Bulei, „Timișiana” Timișoara, Bergmann și Neugebauer otelier Timișoara câte 50 cor., George Stanciu protopop în Bistrița 25 cor., I. P. S. Sa Ioan Mețianu metropolit în Sibiu, P. S. Sa Dr. Miron Cristea episcop în Caransebeș, George Pop de Băsești, „Sebeșana” Caransebeș câte 20 cor., Petru Ionasiu secretar domeniul în Timișoara, Dr. Sterie N. Ciureu mod. în Viena, Gerasim Serb protopop în Belint, Ioan M. Roșiu adv. în Biserica-Albă, Dr. Aurel Halic med. în Lipova, Dr. Alexandru Pop de Băsești adv. în Cehul-Silvaniei, Dr. Nicolae Ionescu adv. în Caransebeș Dr. Nicolae Cioclan med. în Pecica, Dr. Emil Babes adv. în Budapesta câte 10 cor., Dr. Gavril Cosma adv. în Beiuș, Vincentiu Pop adv. în Jebeli, Stefan Lutai comer. în Nădlac câte 6 cor., P. S. Sa Dr. George Letics epis. în Timișoara, Roman R. Ciorogariu dir. seml. în Arad, Dr. Titu Mălai adv. în Biserica Albă, Dr. Lazar Ghebeles adv. în Pecica, Arseniu Vlaicu dir. în Brașov, Constantin Căltun contabil în Caransebeș câte 5 cor., Vasile Pap adv. în Arad 4 cor.

Suprasolviri au încurs dela domnii: Dr. Iuliu Coste adv. în Ciocova 22 cor., Slavnic Ranko mare proprietar în Timișoara 15 cor., Tima Albu mare proprietar în Ghilad 10 cor., Ioan Pepa protopop în Buzias, Dr. Cornel Nicoară adv. în Timișoara, Dr. Aurel Cioban adv. în Lipova, Dr. Lucian Georgeviciu adv. în Recaș, Dr. Popoviciu N. câte 8 cor., Dr. Ioan Damian adv. în Sân-Nicolaul-mare, Dr. Alexandru Morariu adv. în Caransebeș, Dr. Leon Marta adv. în Oradea-mare câte 5 cor., Emanuel Ungureanu adv. în Timișoara, Dr. Nicolae Serban deputat dietal Făgăraș, Kinszki N. câte 4 cor., Dr. Arsenie Micu adv. în Lugos, Vasile Terohent preot în Petromani, Tullius Seiman proprietar în Petromani, Dr. Teodor Popa cand. de adv. în Oradea-mare, Dr. Böhm M. medic în Timișoara câte 3 cor., Rudolf Schembra căpitan în Timișoara, Eugen Sudresan preot în Costei, Pompiliu Barzu dirigent de bancă în Végzsenthály, Cornel Serb, Popoviciu, Staitis câte 2 cor., Dr. George Andru 1 cor. Total au încurs: din ofertele benevole cor. 537. din suprasolviri cor. 142, din bilete de intrare cor. 2080. Total cor. 2759 din cari sau spesat cor. 1633 95 fil. A rămas un venit curat de cor. 1125,05 fil. care sumă s'a predat casei despărțământului Timișoara al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura popularii română”.

În numele comitetului aranjator aduc pe aceasta cale mulțămîta tuturor contribuitorilor. **Romulus Cărăbașiu**, directorul „Astreii”, desp. Timișoara, presedintele comitetului aranjator.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu**.
„Tribuna” institut tipografic, **Nichin și cons.**

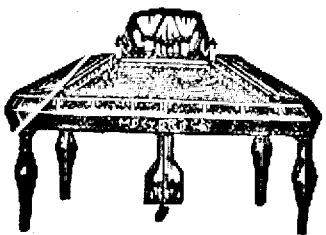
REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

în

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43. Rákóczi-ut 14.
(Lângă „Apollo”).

TIMBALE

cu organism patentat de oțel, dând sunete rezonante și foarte plăcute, — se pot căpăta și pe rate. — **Gramofone** cu plăci artistice, — **vioare, flaute, harmo-**

nici ș. a. — Numeroase distincții și medalii primite ca răsplătă. Inventatorul pedalului modern și al organismului de oțel. Catalog trimis gratis.

Mogyórossy Gyula,
kir. szab. hangszergyár.
Budapest, VIII., Rákóczi-ut 71.

A kurticsi Önszegélyző egyeslet mint szövetség.

MEGHIVÓ.

A kurticsi ön-szegélyző egyeslet mint szövetség tolyó évi február hó 3-án délután 3 órakor az egyeslet helyiségében

XXIII. rendes közgyűlését

tarlja, melyre az igen tisztelt tagok ezennel meghivatnak. A közgyűlés tárgyai: 1. Két bizalmi-terfiú választása a j-gyzőkönyv hitelesíté-ére. 2. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentésének, valamint az 1911 évi zárszámadásának előterjesztése; a mérleg megállapítása; a tiszta nyereség hová fordítása iránti határozat hozatal s az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása 3. Az 1912 évi költ-ég-előirányzat megállapítása. 4. Alapszabályszerű indítványok tárgyalása.

Kürtös, 1912. évi január hó 25-én. *Az igazgatóság (P. H.)*

Mérleg-számla 1911. december hó 31-én. Vagyon: Készpénz 1911. december hó 31-én 3664 67 K; Kötvény-számla: 64497 — K; Váltó árca: 3866 75 K; Lettár: 120 — K; Leírás: 20 — K, 100 — K; Összesen: 72128 42 K — Teher: Törzsbetétek: 26376 79 K; Tartalékalap: 3084 95 K; Takarékbetétek: 9109 32 K; Victoriae takarékpénztár: 31200 — K; Átmeneti tételek: 192 35 K; Nyereség az 1911. évre: 2165 01 K; Összesen: 72128 42 K; A tagok száma 1911. december hó 31-én volt 510 tag 989 törzsbetéttel

Kürtös, 1911. évi december hó 31-én. *Weitz József* s. k. könyvelő; *Hojduk Szever* s. k. pénztárnok. — *Az igazgatóság:* Ispavnic Liviu s. k. igazgatósági elnök, Mladin Cornél s. k. igazgató, Popovics Elek s. k. igazgató, Szebeényi János s. k. igazgató, Zachariás Apád s. k. igazgató. —

Jelen mérleg-számlát a törvény és alapszabályok é telmében megvizsgáltuk és rendben találtuk:

Kürtös, 1911. évi december hó 31-én. *A felügyelő-bizottság:* Mihó József s. k. f. b. elnök C lceriu Zakariás s. k. f. b. tag, Ursu Pasku s. k. f. b. tag, Hajduk Döme s. k. f. b. tag.

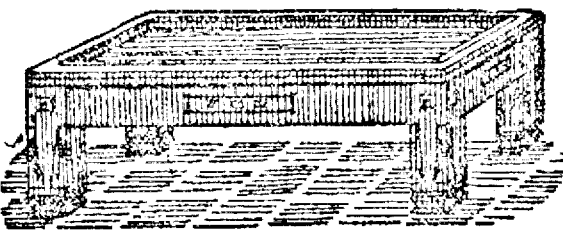
A felügyelő bizottság jelentése: Tisztelt Közgyűlés! A k rekedelmi törvény és az alapszabályok szerinti köteleességünkhöz híven a szövetséget ügyvitelét az elmúlt évben állandóan ellenőriztük. Vizsgálataink alkalmával meggyőződünk arról, hogy az egyeslet ügyei szakértelemmel és körültekintéssel vezetettek. Az igazgatóság által elének terjesztett 1911. évi mérlegét, valamint nyereség- és veszteség számlát a kifogástalanul vezetett könyvek alaján megvizsgáltuk, helyesnek és mindenben megfelelőnek találtuk. Ezek után a magunk részétől is elfogadjuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak a mérlegben kiüntetett 2165 K 01 f. tiszta nyereség felosztási iránti javaslatát. Végre kérjük a közgyűlést, hogy a felmentvényt úgy nekünk, mint az igazgatóságnak megadni sziveskedjék

Kürtös, 1912 évi január hó 17-én. *A felügyelő-bizottság:* Mihó József s. k. f. b. elnök Zachariás Colceriu s. k., Pasku Ursu s. k., Hajduk Döme s. k. f. b. tagok

— Premiat la expoziție cu medalle de aur. —

H. PÁLLÁN sucesor Styászni József

prima fabrică ardelenă de billarde și timplăle în Kolozsvár, Dávid Ferenc u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor. La cerere trimite instalatorul de billarde și în provincie. — Ține mare asortiment de billarde noi și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.

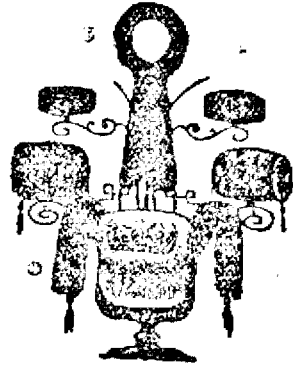
Cel mai mare magazin de blănărie!

ILIE ȘTEFLEA

Sibiu — Nagysz-ben, Grosser Rng Nr. 18.

Premiat la expoziția de modă cu Medalle de stat.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. A i- cole de fabricație proprie; mantale de blană, biană de cățătorie, — manșoane, boăle căciuli pentru domni și doamne ultima modă și lucrate cu gust.

Prețuri ieftine. —

Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-u rang.

Desfacerea ieftină a firmei

ASZÓDY

ORADEA-MARE,

Strada Kossuth, (Palatul-Sas).

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că au sosit noi transporturi de articole sudice și anume: *Curmale* calitatea ce mai bună, *malaga și smochine*. *Castane de Tirol, alune italienești, și nuci de Cocus, portocale dulci, lămâi coapte, fructe zaharisite, prăjituri pentru ceai, ceai chinezesc* cea mai fină calitate. *Rum englezesc și francez*; toate cu prețuri moderate. — *Maie aso-timent în bomboane de Crăciun, cafea prăjită*, totdeauna proaspătă, diferite compoziții din 8 feluri. — Faceți comandă de probă!

Cu stimă:

ASZÓDY MIHÁLY,

Importor de cafea, ceai, bomboane și fructe sudice.

Nagyvárad. — Telefon 635.

Pentru femei și bărbați

CAPSULELE SĂNID

s'au adeverid ca cel mai sigur remediu fără nici o injecție, contra pleuragiilor subite și cronice. O cutie cu instrucția aplicării (conținând 100 capsule) 6 cor. Unicul remediu sigur contra slăbirei și impotenției funcționale sunt renumitele capsulele întăritoare ale Drului Timkó, sticla costă 10 cor. și se trimite contra ramburs dela

Farmacia „Magyar Király”
Budapesta, V., Marokkói-utca 2,
Piața Erzsébet.

Correspondența să se facă în limba română.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o obo-seală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos. Ziarul nostru roagă pe ono-ratul public, că la cererea prețurilor curente sau la orice cerere sau cumpărare să se provoace că anunțul firmei la cetit în ziarul Tribuna din Arad

MOBILE

pentru dormitoare, sufragerii, locuințe garzon, saloane, otele, cafenele, restaurante și palate; mobile de aramă și fier, covoare, perdele, candelabre, pianse se trimit oriunde pe lângă plătire cu bani gata, ori în condiții favorabile de plată. Album bogat ilustrat 1 coroană.

La aranjare deplină trimitem voiajeur pe spesele noastre.

MODERN LAKBERENDEZÉSI VÁLLALAT
Budapest, IV., Gerlóczy-utca 7.

(Lângă primăria centrală.)

Dacă stropești cu „FORHIN”

I - ai mai puțină bătaie de cap,

II - a lucru mai puțin,

III - a cheltuială mai puțină!

deoarece »FORHIN«-ul este **MICTURĂ DE BORDÓ**

adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frunzele umede.

La ori-ce brumă poți se stropești, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie).

Mulțime de scrisori de mulțumită și recunoștință.

Cere prospect gratuit și franco dela fabrica

„FORHIN” BUDAPEST, VI., VAGZI-UT 93.

Nici o damă să nu întârzie ași face

costumele precum și altă îmbrăcăminte pe stilul englez și francez; pe cari le poate comanda la mine; garantez pentru chic, lucru după jurnalelele cele mai nouă. Serviciu prompt! Pentru damele cari nu sunt din loc, primesc și două probe la zi. — Se poate comanda și prin poștă la cari dau însușirile cele mai nrgente. Haine și costume de doliu să fac în 24 de ore. Rugând pentru binevoitorul sprijin semnez cu stimă

George Rummel

croitor englezesc și franțuzesc pentru dame.
Nagyszeben, Str. Honterus Nr. 5.

Johann Spiler fabricant de cuptoare de lut.

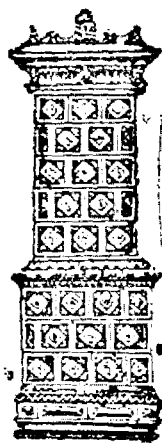
Sibiu — Nagyszeben, Neustiftgasse 2.

Atrage atențiunea on public, că primește pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor de fier cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

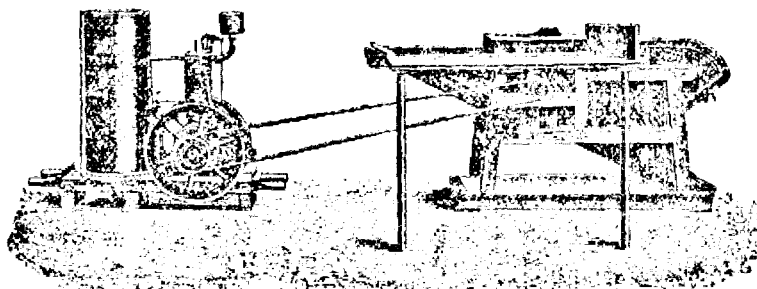
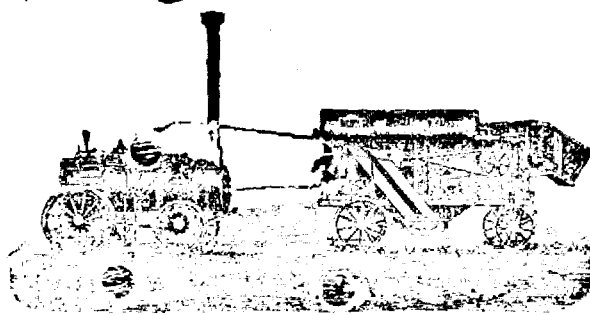
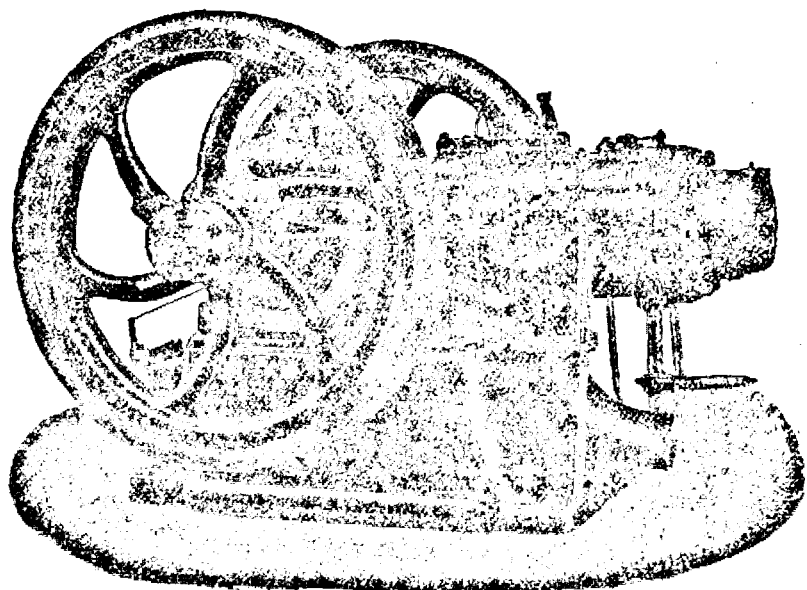
Frații Burza

Nr. telefonului 604.

cea mai mare firmă românească din Ungaria.

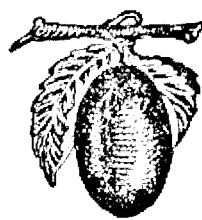
Arad, Piața Boros Béni-tér 1. (Casa proprie)

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și toffelul de mașini agricole, mașini de trierat cu aburi, mașini de trierat cu motor și toffelul de motoare cu benzin, cu oleiu brut și motoare sugătoare cu gaz, arangem mori cu motoare cu prețurile cele mai moderate și cu plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și fa

cerea contractulu mergem la fața locului pe spesele noastre.

In atenția pomicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosniaci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca desert, pentru uscat, la fabricarea țuicei și a sligovițului. — Prunii mei nu suferă de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

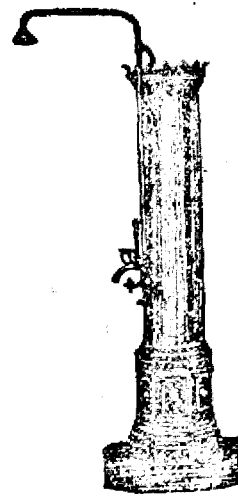
Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Brečka, Bosnia.

Engelthaller Béla,

Segedin—Szeged, Lechner-tér 10. sz.

In atelierul său se află totdeauna cămine pentru camera de baie, conform încălzirii cu lemne, ori cu gaz, precum și accesorii în orice cantitate și cu preț convenabil.

Catalog ilustrat la cerere trimit gratis și franco.

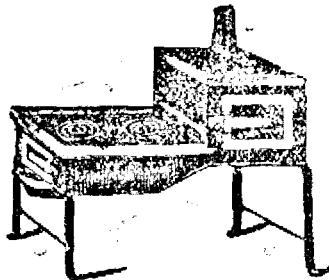
CARL GÜRTLER

lăcătuș artistic și pentru edificii

SIBIU Str. Elisabeta 26.

se recomandă la toate lucrările ce se țin de specialitate mai ales

LA ZIDIRI NOI.

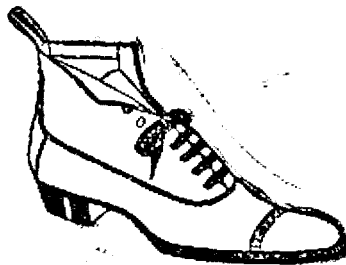
Lucrări ornamentice, precum peatră grilaj, grilaj la morminte și galerii, se pregătesc conform gustului în modul cel mai succes. Paronere și montarea lor. Instalațiuni de apaducte, closete, baie, introducere electrică executate cu măiestrie. Reparaturi se primesc. Mare magazin de căminuri perpetue în diferite mărimi.

Carl Gürtler junior.

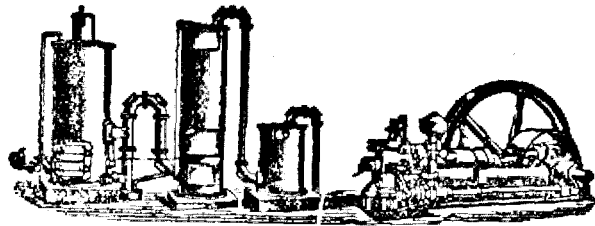
Cei cari au lipsă de ghete să se adreseze prăvăliei nou aranjate de ghete alui

Nicolae Lung,

Pancsova, Strada Gizella (Mészáros).

Asortată conform cerințelor moderne unde se află de vânzare ghete lucrate în atelierul propriu, pentru bărbați, dame și copii, executate elegant și trainic, cu prețuri moderate. Lucrează ghete după măsură, în timp scurt, execuție elegantă și prețuri ieftine. — Pentru picioare defectuoase ghete speciale!

Garnituri de împlătit cu benzină și ulei, motoare de benzină, ulei și gaz.

Construcție de mori:

mori de rîjnit și măcinat, teasuri de ulei, instalații de apaduct, fântâni, pompe de totfelul. Prețuri ieftine, condiții favorabile, garanții desăvârșite. Lămuriri specialiste, proiect de cheltuieli și preț-curent se trimit gratis și franco.

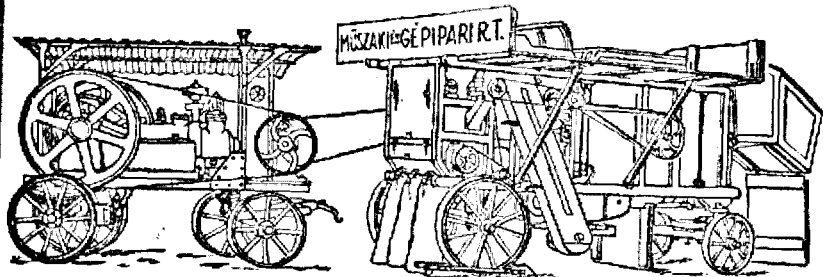
Societate pe acții pentru industria tehnică de mașini.

Műszaki- és Gépipari Részvénytársaság,
Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

Reprezentantul pentru Arad și provincie:

LENGYEL GYULA,

atelier de motoare și mașini
Arad, (Hal-tér) Szentpál-u. 1.

STEFAN SLADECKI UN.

FABRICA DE MOBILE

VIRSET

strada

Kudritzker No 44-46

! Cea mai renumită !

mare fabrică

de mobile

din sudul Ungariei
(Versecz).

Pregătește mobile cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piano și cante, covăre, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

In grădina de iarnă a „Hotelului Central”

condusă în spirit modern; — Onoratului Public i-se servesc mâncări și beuturi, de cele mai bune, cari mulțămesc ori-ce pretenții. — După teatru se capătă cină caldă

Pentru cununii și bancheturi stau la dispoziție săli separate.

Zilnic taraf de țigani, de primul rang. In cafenea se poate lua asemenea după reprezentațiile teatrale — cină.

Cu distincă stimă: **Augustin Csermák,**
hotelier.

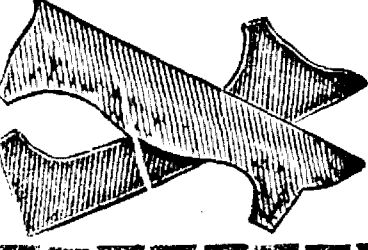
Articole de casă de sticlă și porcelan, utensilii culinare, articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier, cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

JOSEF JIKELI

SIBIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

J. Gottstein, fiul, prăvălie de piele și accesorii pentru industria de cojocărie, Nagyszeben, Kleiner Ring 5. curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vachè și opinci. Fețe pentru cisme și ghețe. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghețele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghețe și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

Schrimpl Szaniszló

cea mai mare turnătorie și fabrică de luminări de ceară în Ungaria de sud
Temesvár-Gyárvaros, Fő-utca.

Recomandă comercianților: turte și prăjituri cu miere, precum și luminări de ceară, albe și colorate, facile cu preț moderat. — Bisericilor se dă la cumpărarea de luminări rabat. — Comandele se îndeplinesc prompt.

A z A r a d i I p a r - é s N é p b a n k.

Meghívás.

Az, Aradi Ipar- és Népbank

tisztelt részvényeseit

1912. évi február hó 11-én délelőtt 10 órakor az intézet emeleti üléstermében tartandó

XLIII. rendes évi közgyűlésére

ezennel tisztelettel meghívom.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes kiküldése.
2. Az igazgatóság jelentése az 1911. augusztus hó 10-én tartott rendkívüli közgyűlésen elhatározott 4375 darab 400 korona névértékű új részvény kibocsájtási műveletről.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, az 1911. évi zárszámadások megvizsgálása, a mérleg megállapítása, valamint a tiszta nyereség felosztása és a felmentvények megadása iránti határozathozatal.
4. Az igazgatóság egy új tagjának megválasztása 1 évre.
5. Az igazgató választmány három új tagjának megválasztása 1 évre.
6. Esetleges indítványok.

Azon tisztelt részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak felkéretnek, hogy az alapszabályok 69. §-a értelmében részvényeiket folyó évi február hó 10-ig az intézet főpénztáránál elismervény ellenében letenni sziveskedjenek.

Az alapszabályok 68. §-a értelmében szavazatképes részvényesnek csak az tekintendő, kinek részvénye a közgyűlés megtartása előtt legalább 3 hóval az intézeti részvénykönyvben saját nevére beiktatva van.

Arad, 1912 január 24.

Szalay Károly s. k.
elnökigazgató.